

RAPPORT

Rapportage onderzoek nieuwe watervragers waterschap Zuiderzeeland

Klant: Rekenkamercommissie Waterschap Zuiderzeeland

Referentie: BH9900-RHD-ZZ-XX-RP-Z-0003

Status: Definitief/P01.04

Datum: 16 november 2022

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Euvelgunnerweg 25A
9723 CV Groningen
Netherlands
Water & Maritime
Trade register number: 56515154

+31 88 348 53 00 **T**
reception.grq.eg@nl.rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Rapportage onderzoek nieuwe watervragers waterschap Zuiderzeeland

Ondertitel: Nieuwe watervragers
Referentie: BH9900-RHD-ZZ-XX-RP-Z-0003
Status: P01.04/Definitief
Datum: 16 november 2022
Projectnaam: Rkc ZZL Watervragers
Projectnummer: BH9900
Auteur(s): Cors van den Brink, Alma de Vries en Reinder Boomsma

Opgesteld door: Alma de Vries en Reinder Boomsma

Gecontroleerd door: Cors van den Brink / Joost van Beek /
ambtelijke organisatie

Datum: 23 maart 2022 / 13 juni 2022 /
november 2022

Goedgekeurd door: Rekenkamercommissie Zuiderzeeland

Datum: 24 juni 2022

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Methode	1
1.3	Leeswijzer	2
2	Nieuwe watervragers	3
2.1	Landbouw	3
2.2	Natuur	4
2.3	Woningbouw en vraag naar drinkwater	5
2.4	Industrie	6
2.4.1	Datacenters	7
2.4.2	Datacenter Zeewolde	7
2.5	Uitgangspositie waterbeschikbaarheid	8
3	Instrumenten	9
3.1	Inleiding	9
3.2	Sturingsinstrumenten	9
3.3	Betrokkenheid en rol Waterschap Zuiderzeeland	11
3.3.1	Algemeen	11
3.3.2	Case Datacenter Zeewolde en rol waterschap	12
3.4	Rol AV	14
3.5	Nationale Omgevingsvisie (NOVI)	15
3.6	Samenwerkingsrelaties	15
3.6.1	Projecten en overlegstructuren Flevoland	16
3.6.2	Samen maken we Flevoland	16
3.6.3	Omgevingstafel	16
3.7	Best practices	17
4	Conclusies en aanbevelingen	19
4.1	Conclusies onderzoeksvragen	19
4.2	Aanbevelingen	22
	Bijlagen	23

Bijlagen

Bijlage 1. Literatuurlijst

Bijlage 3. Geïnterviewden

Bijlage 3. Interviewvragen

Bijlage 4. Tijdlijn ontwikkeling datacenter Zeewolde

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De zoetwatervraag in Flevoland neemt toe, vanuit zowel bestaande functies als nieuwe watervragers. Mede door de economische ontwikkeling van Flevoland neemt de vraag toe vanuit bijvoorbeeld industrie, landbouw, drinkwater en datacenters. Bij deze ontwikkelingen neemt het verbruik van zowel oppervlaktewater als grondwater toe met (mogelijke) gevolgen voor zowel de kwantiteit als kwaliteit van het watersysteem in Flevoland. Daarnaast heeft klimaatverandering invloed op het waterverdelingsvraagstuk. Lange perioden van droogte komen steeds vaker voor en zorgvuldigheid met betrekking tot het water- en bodemsysteem is daarom belangrijk om te beschouwen bij nieuwe projecten. Het datacenter in Zeewolde is een voorbeeld waarbij het waterschap de urgentie van dergelijke vraagstukken voelde.

In opdracht van de Algemene Vergadering (AV) van Waterschap Zuiderzeeland heeft de Rekenkamercommissie (Rkc) daarom de volgende hoofdvraag opgesteld: *Wat is de impact van nieuwe watervragers op voldoende en schoon water, de uitvoering van de taken van Waterschap Zuiderzeeland en hoe kan het waterschap in hun processen bijtijds inspelen op deze nieuwe watervragers?*

Deze hoofdvraag is uitgewerkt in de volgende deelvragen:

- Wat zijn de nieuwe watervragers binnen het werkgebied van Waterschap Zuiderzeeland en welke gevolgen hebben zij voor waterschaarste, waterverdeling en kwaliteitsaspecten van water?
- Op welke wijze kan Waterschap Zuiderzeeland (tijdig) een rol spelen bij de besluitvorming rond de komst van nieuwe watervragers en hier vanuit haar positie als regionale waterautoriteit een proactieve regierol in oppakken?
- Wat zijn de gevolgen van nieuwe watervragers voor voldoende en schoon water, de uitvoering van de kerntaken van Waterschap Zuiderzeeland?
- Op welke wijze kan Waterschap Zuiderzeeland zich versterken door in hun processen in te spelen op de nieuwe watervragers? Wat betekent de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) voor Waterschap Zuiderzeeland om hierop te kunnen blijven sturen?
- Op welke wijze kan de AV meer hun regierol en kaderstellende rol versterken omtrent nieuwe watervragers? Welke samenwerkingsrelaties zouden hierbij geïntensiveerd moeten worden?
- Hebben andere waterschappen ervaringen en 'best practices' opgedaan die relevant kunnen zijn voor Waterschap Zuiderzeeland?

1.2 Methode

Het onderzoek is uitgevoerd in drie stappen, te weten 1) een documentenanalyse, 2) interviews, en 3) een synthese met bevindingen en aanbevelingen. Tussen deze stappen is driemaal met de Rekenkamercommissie gesproken over de werkwijze en tussenresultaten.

Documentenanalyse binnen waterschap Zuiderzeeland

Aan de hand van een documentenanalyse is het beleid ten aanzien van nieuwe watervragers geïnventariseerd. Beleidsdocumenten en visies zijn geanalyseerd op onderdelen zoals de rol van de waterbeheerder, verantwoordelijkheden en belangen, besluitvorming, processen, beleid en externe ontwikkelingen. Een literatuurlijst is opgenomen in de bijlage.

Literatuurstudie

In aanvulling op de documentenanalyse binnen waterschap Zuiderzeeland is een literatuurstudie verricht naar nationale en regionale ontwikkelingen met betrekking tot nieuwe watervragers en bekende trends in watervraag en -kwaliteit. De geraadpleegde bronnen zijn opgenomen in de bijlage literatuurlijst.

Interviews

Op basis van de bevindingen uit de documentenanalyse zijn interviewvragen opgesteld. Ervaringen uit de praktijk zijn hierbij getoetst aan de vooropgestelde plannen en beleid met betrekking tot nieuwe watervragers. De interviewvragen en het overzicht van de geïnterviewde personen zijn opgenomen in de bijlage.

Aangaande best practices bij andere waterschappen is contact geweest met waterschap Vechtstromen en Noorderzijlvest, en met collega's binnen Royal HaskoningDHV die werkzaam zijn voor waterschappen.

1.3 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd: In hoofdstuk 2 is de analyse van nieuwe watervragers beschreven. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van de instrumenten die het waterschap heeft in de aanpak van nieuwe watervragers en hoe die worden ingezet. Ook gaat het hoofdstuk in op best practices bij andere waterschappen. In hoofdstuk 4 volgen tot slot conclusies met betrekking tot de onderzoeksvragen en enkele aanbevelingen.

Disclaimer

Het onderzoek is uitgevoerd voor de publicatie van de stikstofmaatregelen door het kabinet op 13 juni 2022. Derhalve is met deze ontwikkelingen geen rekening gehouden in de analyse watervragers vanuit de landbouw en natuur.

2 Nieuwe watervragers

De ‘Strategie zoetwaterregio Noord-Nederland’ beschrijft een toename van de watervraag in 2050. Zowel autonome als economische ontwikkelingen dragen bij aan deze vraag. Toename van verdamping door klimaatverandering en het tegengaan van bodemdaling in veenweidegebieden worden hierbij gezien als autonome ontwikkelingen. De vestiging van industrie, meer beregening in de landbouw, bescherming van de natuur en een toenemend inwoneraantal worden gezien als (economische) ontwikkelingen die tot een grotere watervraag leiden. Mede op basis van deze ontwikkelingen wordt een toename in waterkwaliteitsproblemen verwacht. In het document ‘Nederland later II – thema klimaatadaptatie’ (PBL-studie, 2021) is benoemd dat zowel bij oppervlaktewater als grondwater de kwaliteit onder druk staat door klimaatverandering en verontreinigingen als gevolg van menselijke activiteiten. Voorliggend hoofdstuk gaat nader in op de nieuwe watervragers in de breedte van het woord; een grotere vraag binnen bestaande functies als geheel nieuwe watervragers.

2.1 Landbouw

Het huidige areaal landbouwgrond in Flevoland beslaat ruim 89.000 ha. In de provincie ging het in 2021 voornamelijk om de teelten aardappel (17.000ha), graan (12.000ha), ui (10.000ha) en biet (8.500ha) en veehouderij (grasland 14.000ha) zoals te zien in Figuur 2-1 (Boer en Bunder, 2022). Fruitteelt vindt in beperkte mate plaats (appel/peer samen ca. 1000 ha in 2021; niet in piechart). Circa 40% van het totaal ha landbouwpercelen ligt in de gemeente Noordoostpolder.

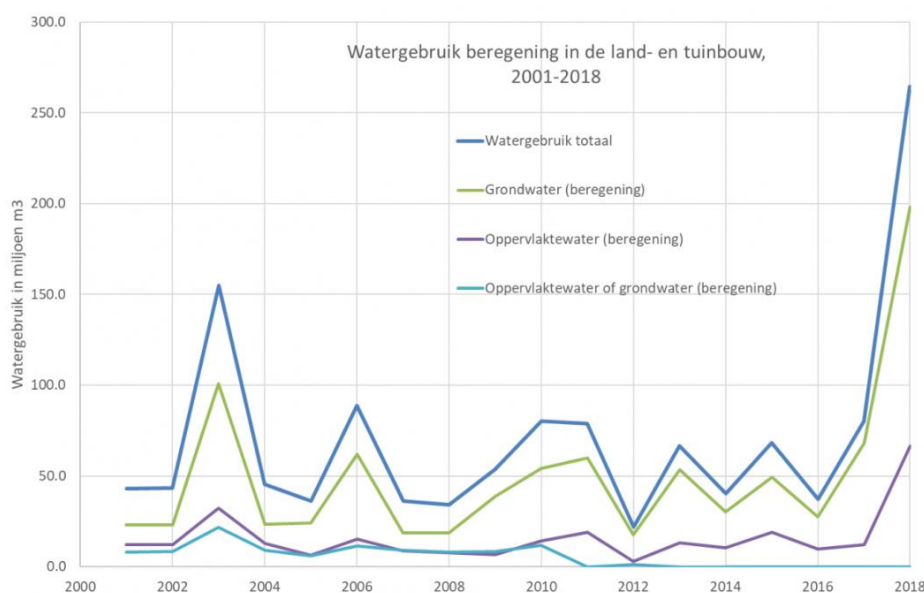
Figuur 2-1 Landbouwpercelen in Flevoland in 2021, verdeling naar areaal meest voorkomende gewastypen (links) en hectare per gemeente (rechts) (Boer en Bunder, 2022)

De landbouw wordt in de landelijke knelpuntenanalyse van ‘Zoetwatervoorziening in Nederland’ gezien als grootverbruiker van water (Klijn et al., 2012). Per hectare verdampt een landbouwgewas in de open lucht gemiddeld 5000 m³, wat met ruim 2 miljoen hectare landbouwgrond in Nederland een watervraag oplevert van meer dan 10 miljard m³ per jaar.

Kijkend naar de toekomst wordt een verschuiving verwacht naar meer kasteelt en intensieve volleggrondsteelten zoals fruit en bollen. Door de gehele Flevopolder verspreid is er sprake van akkerbouw, veeveelt en bloembollenteelt. De glastuinbouw en fruitteeltgebieden zijn op dit moment meer geconcentreerd in specifieke gebieden. Met behulp van toekomstscenario's voor zoetwatergebruik in het document ‘Landbouw in een veranderende delta’ is geconcludeerd dat het onduidelijk is in hoeverre de watervraag van de landbouw gaat veranderen. Temperatuurstijging en een toename van de productiviteit leiden tot een hogere verdamping, maar ook wordt hierbij vermeld dat de vraag wordt beperkt omdat planten

efficiënter om kunnen gaan met water als gevolg van de CO₂-toename in de atmosfeer (Polman et al., 2012).

In de landbouw is een watervraag ten behoeve van beregening, voornamelijk uit grondwater. Figuur 2-2 laat het watergebruik voor beregening in de land- en tuinbouw in de periode 2001-2018 zien (nationaal). De watervraag van beregening is sterk afhankelijk van het optreden van periodes met langdurige droogte. In 2018 was het watergebruik door beregening bijvoorbeeld vier keer hoger vergeleken met een gemiddeld jaar en zevenmaal hoger dan de droge zomer van 2003 (Van der Meer, 2020). In 2018 betrof de totale watervraag (nationaal) van beregening 20 miljoen kuub grondwater en 65 miljoen kuub oppervlaktewater. Na de droogte van 2018 nam de vraag naar beregeningsinstallaties sterk toe. Daarnaast zullen er door klimaatverandering meer en langere perioden van droogte zijn in combinatie met mogelijk langere groeiseizoenen in de toekomst, waardoor de watervraag voor beregening naar verwachting verder toe zullen nemen. Tegelijkertijd kan verzilting van grond- en oppervlaktewater ervoor zorgen dat de kwaliteit van het beoogde beregeningswater verandert. Zoals ook benoemd in het rapport 'Landbouw in een veranderende delta', is het niet te voorspellen wat de precieze toenemende watervraag in de komende decennia zal zijn.

Figuur 2-2 Nationaal watergebruik voor beregening in de land- en tuinbouw in de periode 2001-2018 (Van der Meer, 2020)

Uit onderzoek van de Wageningen Universiteit in opdracht van Provincie Flevoland wordt verwacht dat in de komende jaren tot 2040 geleidelijk landbouwgrond ingewisseld zal worden voor ander gebruik. De landbouwgrond zal worden ingewisseld voor bijvoorbeeld gecombineerde woningbouw, natuurontwikkeling en stadslandbouw, verstedelijking, infrastructuur en duurzaam opwekken van zonne-energie. Deze inwisseling is verdeeld over de verschillende gemeenten in Flevoland en bedraagt ca. 10 % van de totale beschikbare landbouwgrond (Vogelzang et al, 2019).

2.2 Natuur

In de 'Zoetwatervoorziening in Nederland' wordt aangegeven de watervraag van natuur zal door klimaatverandering toenemen en deze kan in 2050 zelfs verdubbelen (Gaast en Massop, 2009). In Flevoland ligt een aantal gebieden dat deel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur of ecologische

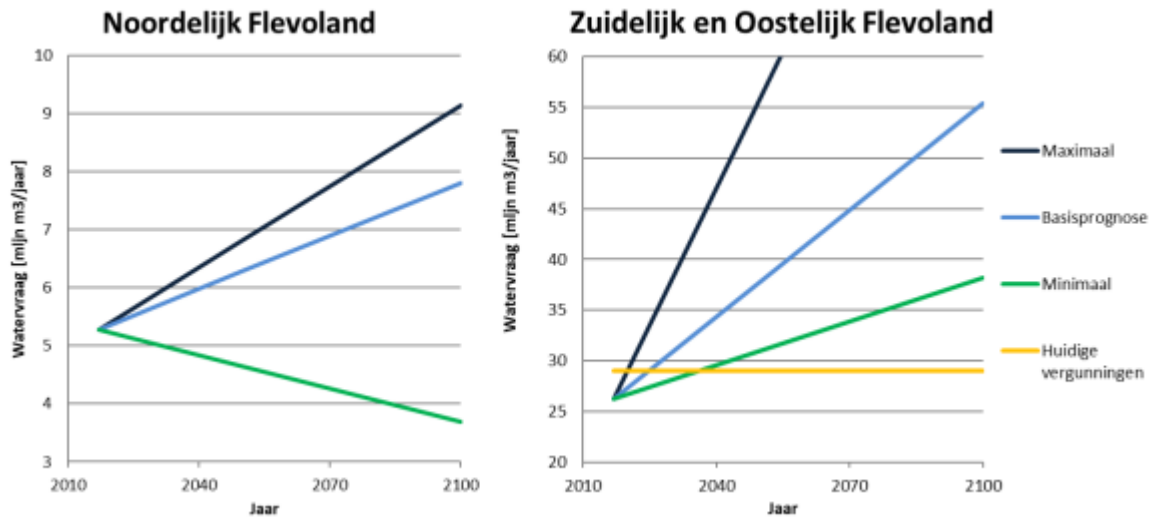
verbingszone, of is aangewezen als Vogelrichtlijngebied (Natura 2000), zoals te zien op pagina 28-29 van het waterbeheerplan 2016-2021.

Het is de verwachting dat er in tijden van droogte meer water nodig is nabij natuurgebieden. Met het oog op klimaatverandering zal naar verwachting het structureel verhogen van de peilen nodig zijn om een waterbuffer te houden en om natuurgebieden te behoeden van verdroging. Eenzelfde redenering geldt voor het opzetten van waterpeilen ter voorkoming van verdere veenoxidatie dan wel bodemdaling.

2.3 Woningbouw en vraag naar drinkwater

In de Nationale Woon- en Bouwagenda en het Programma Woningbouw is aangegeven dat de overheid meer regie gaat nemen om het woningtekort op te lossen. Bij nieuwbouw binnen de bestaande kernen (verdichting) en erbuiten (stedelijke uitbreiding) zijn aanpassingen nodig in verband met bodemdaling en toenemende wateroverlast, zodat de publieke ruimte leefbaar blijft. Bij deze nieuwe woningen moet er ruimte komen voor waterberging en infiltratie in de bodem om bij extreme neerslag veel water op te kunnen vangen en te behouden voor droge perioden zonder neerslag. Tevens vraagt de bevolkingstoename om een uitbreiding van de capaciteit om afvalwater te zuiveren. De drinkwatersector staat bij de verstedelijking voor de opgave om de beoogde nieuwe 900.000 woningen tijdig te voorzien van voldoende drinkwater van goede kwaliteit. Dit is volgens Vewin (2022) niet meer vanzelfsprekend, omdat de beschikbaarheid en kwaliteit van grondwater- en oppervlaktewaterbronnen onder toenemende druk staan en de grenzen van het watersysteem in zicht komen. Hierdoor is het niet meer te garanderen dat drinkwaterbedrijven, verantwoordelijk voor het leveren van drinkwater, in deze groeiende behoefte kunnen voorzien.

Vitens is de drinkwaterleverancier in de provincie Flevoland. Voor de productie van drinkwater wordt grondwater gewonnen uit de diepe grondwaterpakketten. Volgens scenario's van het RIVM wordt in 2040 30 procent meer drinkwater gebruikt in Nederland ten opzichte van de huidige situatie, wat een stijging betekent van 100 miljard liter (Vitens, 2022). Omdat het plan is om in Flevoland 100.000 tot 130.000 woningen te bouwen tot 2050 (Omroep Flevoland, 2021), is een stijging in de drinkwatervraag te verwachten. Ook uit de prognoses in Figuur 2-3 blijkt dat de watervraag in noorderlijk, zuidelijk en oostelijk Flevoland zal stijgen tot en met 2100. Verder is te zien dat het huidige plafond van de onttrekkingsvergunningen van zuidelijk en oostelijk Flevoland binnen enkele jaren zal worden bereikt, wat betekent dat er op korte termijn actie nodig is. Volgens Pouwels et al. (2019) zijn er alternatieve bronnen voor drinkwater voorhanden, zoals ontzilt brak grondwater, oevergrondwater, oppervlaktewater en regenwater. Ook waterbesparingsmaatregelen kunnen worden doorgevoerd zoals het hergebruiken van RWZI-effluent en besparingen door gedragsbeïnvloeding. Om dit door te kunnen voeren, is het nodig dat wet- en regelgeving een meer verplichtend karakter krijgt (Pouwels et al., 2019).

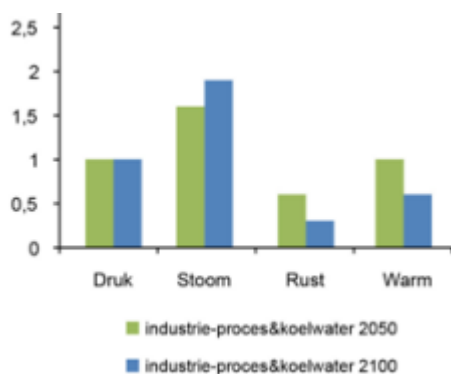

Figuur 2-3 De prognoses van de watervraag in de komende eeuw voor Noordelijk (links) en Zuidelijk en Oostelijk Flevoland (rechts). Gebaseerd op gegevens van Vitens. Deze gegevens zijn geëxtrapoleerd naar 2050 tot 2100 (Pouwels et al., 2019)

2.4 Industrie

Nieuwe industriële watervragers zijn te verwachten in scenario's van snelle economische groei. Daarentegen is in zo'n scenario ook een snelle ontwikkeling van toegepaste watertechnologie te verwachten met meer hergebruik en sluiting van de waterketen. In de 'Zoetwatervoorziening in Nederland' is daarom geconcludeerd dat het netto effect op de toekomstige vraag naar industriewater daarom niet valt te voorzien. In de nadere uitwerking 2012-2013 van het rapport 'Deltascenario's voor 2050 en 2100' wordt echter geconcludeerd dat de watervraag van de industriële sector gekoppeld is aan de groei van het bruto binnenlands product. In alle vier scenario's uit dit rapport neemt het relatieve belang van de industriële productie voor Nederland af en wordt een efficiëntieslag verwacht voor zowel proceswater als koelwater.

Ondanks de efficiëntieslagen in de industrie is uit Figuur 2-4 op te maken dat de prognoses in de vier scenario's sterk verschillen: de watervraag neemt sterk toe in scenario 'Stoom', de vraag neemt af in scenario 'Rust' en in de andere twee scenario's is weinig verschil.

Figuur 2-4 Verandering van het industrieel watergebruik ten opzichte van de basisperiode 2008-2012, waarin het verbruik op 1 (100%) is gesteld (Bruggeman et al., 2013)

Voorbeeld Best-practice Garmerwolde in Groningen*

Een voorbeeld van zo'n efficiëntieslag is het hergebruik van gezuiverd rioolwater in Garmerwolde. Daar wordt gezuiverd rioolwater gebruikt om industrie en datacenters in de Eemshaven van zoetwater te voorzien. Het water afkomstig van de rioolwaterzuivering wordt alvorens het de industrie bereikt nogmaals gezuiverd bij Garmerwolde. Hierdoor neemt de lokale industriële vraag naar zoet oppervlaktewater af en is er meer lokaal water beschikbaar voor andere functies, zoals landbouw. Een ander bijkomend effect is dat de waterkwaliteit van het oppervlaktewater in het Eemskanaal verbetert, omdat er minder gezuiverd rioolwater in het kanaal terechtkomt. In deze regio geldt tevens dat de Provincie Groningen initiatiefnemer is voor de Taskforce Water-en-economie waarbij geprobeerd wordt grip te krijgen op de hoeveelheid water die nodig is voor de regionale economische ambities.

* best-practice ter inspiratie. De toepassing van een dergelijke best-practice in een andere regio dient te worden onderzocht, en de effectiviteit is afhankelijk van de inrichting van het watersysteem ter plekke.

2.4.1 Datacenters

Datacenters, een prominent voorbeeld van industriële watervragers, vestigen zich in toenemende mate in grote steden in Europa. In Amsterdam, Londen en Frankfurt zijn al tientallen datacenters geïmplementeerd, vooral vanwege de locatie en de snelle internetverbinding. Omdat de limieten van het elektriciteitsnetwerk in sommige steden steeds dichterbij komen of al zijn bereikt, vestigen datacenters zich ook steeds meer in andere gebieden rondom deze grote steden.

Datacenters worden – mede ingegeven door de media en de politiek – vaak als grote watergebruikers gezien. Een hyper-scale datacenter gebruikt ongeveer één tot twee miljoen kuub water per jaar. In de milieueffectrapportage wordt vermeld dat het datacenter in Zeewolde maximaal 2,3 miljoen kuub water per jaar zou vragen (Arcadis, 2021).

Voor een inschatting om hoeveel water het gaat:

- Eén tot twee miljoen kuub is vergelijkbaar met een kleine drinkwaterwinning.
- Ter vergelijking een grote industrie als Tatasteel in IJmuiden gebruikt ongeveer 32 miljoen kuub water per jaar, en verbruikt daarmee aanzienlijk meer water dan een hyper-scale datacenter.

2.4.2 Datacenter Zeewolde

Eind 2019 heeft een Amerikaans hightechbedrijf aangeklopt in Zeewolde met de vraag over de mogelijkheid om een datacenter te vestigen. Een tijdlijn van de ontwikkeling van het datacenter tot en met 2021 staat opgenomen in de bijlage van dit rapport. Eind 2021 leek de vergunning aan dit bedrijf verleend. Echter, tijdens het onderzoek vonden ook nog ontwikkelingen plaats: in april 2021 meldde de Commissie voor de milieueffectrapportage dat het milieueffectrapport nog niet compleet was. Informatie rond opwekking van energie, koeling van het datacenter en effecten op natuur, gezondheid en de Hoge Vaart moest nog worden aangevuld. De gemeente en provincie hebben vervolgens het rapport verder laten aanvullen en in oktober 2021 is deze compleet verklaard door de Commissie. Eind 2021 heeft de gemeenteraad definitief ingestemd met de bestemmingsplanwijziging voor de komst van het datacenter. Een van de partijen die fel tegen de komst van het datacenter zijn, Leefbaar Zeewolde, heeft bij de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 10 van de 19 raadszetels gehaald. Ze schrijft zelf deze winst toe aan het standpunt over de komst van Meta en gaat naar eigen zeggen alle middelen gebruiken om de komst van het datacenter tegen te houden. Daarnaast is de verkoop van de grond door de Rijksvastgoedbedrijf nog een aspect dat de komst beïnvloedt en heeft Eerste Kamer in maart een motie aangenomen dat het kabinet de komst van het datacenter tegen moet houden. Inmiddels heeft het Amerikaans hightechbedrijf laten weten volledig af te zien van de plannen in Zeewolde.

2.5 Uitgangspositie waterbeschikbaarheid

Wat betreft zorgen om nieuwe watervragers komt er vanuit de interviews met het waterschap (ambtelijk) naar voren dat in de huidige situatie er 'niet veel reden tot paniek is' omdat de uitgangspositie voor waterbeschikbaarheid erg goed is in Flevoland. In de huidige situatie wordt voor de aanvoer van zoetwater gebruik gemaakt van de zoetwaterbuffer in het IJsselmeer. De aanvoer vanuit het IJsselmeer is tot op heden vrijwel altijd voldoende geweest. Er is een nationale verdringsreeks om tijdens extreme droogte een waterverdeling te maken. Kijkend naar de toekomst biedt het IJsselmeer geen absolute leveringszekerheid, vanwege bijvoorbeeld klimaatverandering en minder en andere aanvoer van Rijn (die van smeltwaterrivier naar regenwaterrivier verandert). De laatst uitgevoerde klimaatstresstest geeft rond 2050 iedere 5 jaar watertekorten (Deltares, 2021). Dit roept de noodzaak op om meer gebiedseigen zoetwatervoorraad te gaan bufferen om in tijden van droogte in de eigen zoetwatervraag te kunnen voorzien. In de toekomst zouden er meer watervragers zich kunnen vestigen in Flevoland. Het uitgangspunt daarbij moet zijn dat er zo weinig mogelijk water wordt verbruikt.

Vanuit het waterschap werd (bestuurlijk) aangekaart dat de grenzen van het robuuste watersysteem langzaam in zicht komen, met name kijkend naar de lange termijn (2050). Klimaatverandering speelt hierbij een belangrijke rol en kan daarom in feite ook als nieuwe watervrager worden gezien. Voor het waterschap is nog niet duidelijk in beeld hoe ver de lange termijn gevolgen van klimaatverandering gaan. Zelfs gelegen naast het IJsselmeer is het nog niet gegarandeerd dat er altijd maar water beschikbaar blijft omdat het IJsselmeer een nationale zoetwaterbuffer is en geen exclusief eigendom van de provincie Flevoland of waterschap Zuiderzeeland. In het interview werd gezegd dat water een grensoverschrijdend thema is omdat het met beschikbaarheid in droge tijden meerdere partijen treft.

Op de langere termijn komt er een kantelpuntanalyse met waar de grenzen van het huidige systeem liggen. Het waterschap doet dit vanuit haar eigen verantwoordelijkheid voor het watersysteem. De vraag staat centraal of er ingrepen in het watersysteem moeten worden gedaan om in de watervraag van zowel huidige functies te voorzien als eventuele grotere ontwikkelingen te kunnen huisvesten.

Onderzoek nieuwe watervragers

Momenteel werken het waterschap en de provincie aan een waterbeschikbaarheid project met een focus op 2030, en een doorkijk naar 2050. Waterbeschikbaarheid gaat over voorbereid zijn op toekomstige (beperkte) zoetwaterbeschikbaarheid. Waterbeschikbaarheid is de kapstok waar het beleid van ontwikkelingen van nieuwe watervragers binnen opgetuigd moet worden. In het project worden knelpunten in beeld gebracht en wordt een verwachting geschetst welke knelpunten te verwachten zijn op de middellange termijn. Er wordt hierbij onderaf vanuit het watersysteem gekeken en samen met hydrologen wordt geprobeerd een hydrologisch kader in beeld te brengen. Ook al heeft het juridisch geen status, het is wel een handboek voor de organisatie om te laten zien binnen welke kaders initiatieven mogelijk zijn. Het is dan de vraag welke functies/activiteiten er zijn en wat voor ontwikkelingen gewenst zijn om te faciliteren. Dat geeft ook duidelijkheid aan initiatiefontwikkelaars omdat er dan juist duidelijkheid aan de voorkant wordt gegeven wat er kan en wat er niet kan in Flevoland.

3 Instrumenten

Voorliggend hoofdstuk gaat in op de instrumenten die waterschap Zuiderzeeland heeft als het gaat om nieuwe watervragers.

3.1 Inleiding

Het waterschap onderscheidt drie taken: uitvoerder van wettelijke watertaken (veilig, schoon en voldoende water), partner in ruimtelijke ontwikkeling en controlerende partij met betrekking tot onderhoudsplicht van wateren. Het waterbeheerplan beschrijft de strategische doelen voor schoon en voldoende water. Dit zijn: *'We zorgen voor een robuust watersysteem dat past bij de gebruiksfuncties, dat goede levensomstandigheden biedt aan inheemse flora en fauna en dat bestand is tegen extreme weersomstandigheden. De fysische chemische toestand ondersteunt de ecologie en de gebruiksfuncties'*.

Met name samenwerking komt sterk naar voren in het beleid van het waterschap. Zuiderzeeland ziet haar rol als 'blauwe verbinder'. Het waterschap geeft aan thema's als waterveiligheid, voldoende water en schoon water in verband te brengen met doelen uit de ruimtelijke ordening. Het waterschap stelt op deze manier expertise beschikbaar in samenwerkingen met andere partners zoals burgers en het bedrijfsleven. In de Watervisie staan de ideeën van het waterschap bij het bodem- en watersysteem, bijvoorbeeld wat grote opgaven en infrastructurele ontwikkelingen betekenen daarvoor. De watervisie is bedoeld als instrument om met andere overheden aan tafel te gaan. Op deze manier wil het waterschap een herkenbare, betrouwbare en betekenisvolle partner zijn bij het waterbeheer. Het waterschap geeft aan medeoverheden en belangenorganisaties te hebben gestimuleerd om het waterschap vroegtijdig mee te nemen bij uitwerkingen van ruimtelijke plannen, ook wel 'uitnodigingsplanologie' genoemd.

Met betrekking tot nieuwe watervragers heeft het waterschap een toetsende en vergunningverlenende rol. De volgende sturingsinstrumenten zijn van toepassing bij nieuwe ontwikkelingen: watertoets, peilbesluiten, watervergunningen en meldingen op grond van de Waterwet en Keur Waterschap Zuiderzeeland, meldingen in het kader van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) en het opstellen van ontwerpuitgangspunten voor de aanleg van het watersysteem. Met betrekking tot grote watervragers zoals datacenters zijn de watertoets en de vergunning voor de onttrekking en lozing van (koel)water de meest voorkomende procedures die moeten worden doorlopen.

3.2 Sturingsinstrumenten

Bestemmingsplan

Het gereedmaken van het bestemmingsplan is de eerste stap die door de gemeente wordt ondernomen voordat nieuwe watervragers zich kunnen vestigen. De provincie adviseert en verleent toestemming bij bestemmingsplannen omdat het bijvoorbeeld wenselijk is als het bestemmingsplan binnen het provinciale omgevingsplan past. Ook werken provinciale verordeningen door in het bestemmingsplan. Daarentegen werkt het beleid van het waterschap niet rechtstreeks door in het bestemmingsplan. Daarom is de watertoets verplicht voor bestemmingsplannen binnen de Wet Ruimtelijke Ordening (Wro). Deze leidt tot een waterparagraaf in de toelichting op het bestemmingsplan. Met de Omgevingsvergunning Milieu worden naast overheidspartijen en omgevingsdiensten ook andere adviseurs zoals het waterschap en veiligheidsregio's betrokken.

Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet zal het omgevingsplan de vervanger zijn van het bestemmingsplan. Op dit moment hebben gemeenten meestal meerdere bestemmingsplannen, zoals voor bebouwd gebied en buitengebied. Onder de Omgevingswet moet iedere gemeente één omgevingsplan voor haar hele beheergebied vaststellen. Gemeenten krijgen daarbij ruimte om omgevingsplannen 'globaler en

flexibeler' in te richten dan bij bestemmingsplannen nu het geval is. Bij de vaststelling van het omgevingsplan moet de gemeente voor het waterbelang de opvattingen van de waterbeheerder betrekken

Watertoets en keur

De gemeenteraad of een andere initiatiefnemer moet bij de voorbereiding van een ruimtelijk plan de waterbeheerder betrekken en moet in de toelichting worden ingegaan op het onderzoek naar het waterbeleid en de afstemming van het ruimtelijk plan met het waterbeleid, zoals de waterkwaliteit of functies aan water in het plangebied. In de watertoets onderzoekt het waterschap vervolgens de waterhuishoudkundige effecten van het initiatief of project aan de hand van de geldende keur. Volgens de Rijksoverheid (RWS WV) gaat er bestuurlijk een grote kracht uit van de watertoets omdat het goed overleg en goede afstemming veronderstelt tussen gemeente en waterschap. Alleen met een goede motivering kan er worden afgeweken van het advies van het waterschap. De keur gaat onder de omgevingswet over naar een waterschapsverordening. Waterschappen kunnen in de waterschapsverordening regels stellen voor activiteiten bij beperkingengebieden.

Verdringingsreeks

Bij ernstige watertekorten hanteren waterbeheerders de verdringingsreeks voor de verdeling van het beschikbare zoetwater. Binnen deze verdringingsreeks zijn aan de onttrekkingskant en aan de lozingskant mogelijkheden om de effecten op het oppervlaktewater te controleren. Het waterschap is bijvoorbeeld bevoegd om met behulp van de verdringingsreeks een (tijdelijk) onttrekkingsverbod op het oppervlaktewater op te leggen in een periode van extreme droogte.

Vergunningverlening

De voornaamste wettelijke instrumenten zijn er op dit moment op het gebied van vergunningverlening. Dit zijn twee vergunningen, voor onttrekking en lozing van water. Voor de lozing van stoffen en warmtelozingen zijn twee landelijke beoordelingskaders (Emissietoets en een 'verouderd' beoordelingskader warmtelozingen). Als de lozing daar binnen past, verleent het waterschap vergunning. Als lozingen niet binnen de kaders van deze beoordelingen vallen (en dit met aanvullend maatwerk ook niet mogelijk is), kan de lozing worden geweigerd. Na vergunningverlening controleert het waterschap de kwaliteit van het (koel)water dat in het oppervlaktewater wordt geloosd. Als niet aan de vergunning wordt voldaan wordt er gehandhaafd volgens de Landelijke Handhavingsstrategie. De vergunningverlening door waterschap Zuiderzeeland wordt in de interviews omschreven als 'mogelijk maken'. Het waterschap heeft daarbij ook niet de instrumenten om eenvoudig bepaalde ontwikkelingen tegen te houden. Zo is er bijvoorbeeld regelgeving met lozingstemperaturen waarop het waterschap een vergunning moet verlenen. Daar past het project van het datacenter binnen, maar er zou in de toekomst kunnen worden gekeken hoe deze rol of het toetsingskader (wat willen we toelaten in ZZL of wat is wenselijk voor het watersysteem?) kan worden verbeterd.

In een interview is aangegeven dat als aan een groot bedrijf een lozingsvergunning is verleend en vervolgens een norm wordt overschreden, het spannend is of en hoe het waterschap dan handhavend op zal treden. Dit is nog niet voorgekomen in de praktijk, maar is wel een bijkomend risico bij het toestaan van grote nieuwe watervragers.

Vergunningverlening grondwateronttrekkingen

Het waterschap is bevoegd gezag voor onttrekkingen tot 150.000 m³/jaar. Provincie Flevoland heeft als grondwaterbeheerder een belangrijke rol in het verlenen van vergunningen voor grondwateronttrekkingen groter dan 150.000 m³/jaar en in het formuleren van het beleid ten aanzien van het gebruik van grondwater – en daarmee ook van de wenselijkheid van het gebruik van (zoet) grondwater voor laagwaardige toepassingen als koelen.

Vergunningverlening Datacenters

Tot voor kort werd er niet veel rekening gehouden met de effecten van datacenters op het milieuaspect water, omdat er bij datacenters vooral van bodembescherming en lucht- en geluidsemissies werd uitgegaan. Datacenters werden gebouwd met een melding die viel onder het Activiteitenbesluit en middels een omgevingsvergunning voor onderdeel Bouwen. De gemeente is hiervoor het bevoegd gezag en kan middels een melding Activiteitenbesluit toestemming verlenen. Vergunningverlening vanuit het waterschap richt zich op het onttrekken en lozen van water.

Rond januari 2021 vond er echter een kentering plaats omdat zowel de energiebehoefte als ook de waterbehoefte van datacenters ter sprake werd gebracht. Door aandacht van zowel inwoners(groepen), media en politiek werd de discussie rondom de effecten van datacenters aangezwengeld. Zo heeft er een aanpassing plaatsgevonden in de interpretatie van wet- en regelgeving en is het tegenwoordig de norm geworden dat datacenters een Omgevingsvergunning onderdeel Milieu moeten aanvragen. Dit is het geval wanneer er stookinstallaties aanwezig zijn met een thermisch vermogen van 50 MW of meer. Deze worden ook wel IPPC-installaties genoemd, vallend onder de Richtlijn Industriële Emissies (RIE). Ook noodstroomaggregaten, altijd aanwezig in datacenters, vallen onder deze categorie stookinstallaties. De provincie (GS) is hierbij het bevoegde gezag, die in samenspraak met andere overheden (waaronder het waterschap) de vergunning mag verlenen. Indien de stookinstallaties een opgeteld vermogen van minder dan 50 MW hebben maar meer dan 15 MW, dan is de gemeente (college van B&W) het bevoegde gezag en geldt er ook een vergunningplicht. Bij een vermogen van minder dan 15 MW geldt er geen vergunningplicht en wordt er alleen een melding gemaakt in kader van het Activiteitenbesluit, met de gemeente als bevoegd gezag. Met uitsluitend de melding Activiteitenbesluit betreft de doorlooptijd van de procedure ongeveer 8 weken terwijl dat met de Omgevingsvergunning Milieu rond de 26 weken duurt.

Datacenters in Flevoland: Ruimtelijke analyse naar potentiële zoekgebieden

Ten tijde van het schrijven van dit rapport is provincie Flevoland bezig met het opstellen van een datacenter strategie, waarin regels moeten komen voor de eventuele vestiging van datacenters in Flevoland. Het waterschap wordt in de totstandkoming betrokken.

3.3 Betrokkenheid en rol Waterschap Zuiderzeeland

3.3.1 Algemeen

In de interviews werd aangegeven dat samenwerking met het waterschap vaak begint met uitnodigingen voor vooroverlegverzoeken. Daar komen dan officiële aanvragen uit voort voor vergunningen; het reguliere werk. De Watertoets is een voorbeeld van een voorproces waarbij alle benodigde mensen aan tafel komen te zitten. De indruk bij de geïnterviewden is dat dit goed loopt, 'maar je kunt natuurlijk niet weten wat je niet weet'. Ook zijn er vaak directe lijnen met collega's van andere overheden. In Flevoland zijn immers maar 6 gemeenten, dus de lijnen met deze collega's zijn kort. Waterplantoetsers en vergunningverleners hebben bijvoorbeeld regelmatig contact met gemeentes en de contacten worden door meerdere mensen onderhouden met korte lijntjes tussen de overheden.

Het waterschap hoort niet in de eerste lijn van ruimtelijke plannen dus daar ligt een taak bij de gemeente om het waterschap te betrekken, ook omdat daar veelal de initiatieven voor het eerst binnenkomen. In algemene zin is het waterschap op dit gebied goed in beeld in Flevoland en sluit altijd aan bij plannen zoals nieuwe bedrijventerreinen en woonwijken. Het waterschap wordt hierbij vooral aangesproken om mee te denken hoe ontwikkelingen mogelijk te maken. Het waterschap wordt, net als provincie, ook vaak in een toetsende rol gezien, zoals beide partijen doen bij het bestemmingsplan. Zowel de provincie als het waterschap hebben verschillende rollen in verschillende fases van het proces.

Bij ruimtelijke ordening en bestemmingsplannen gaat het natuurlijk ook over afweging van belangen. Er is hierbij niet een belang dat altijd voorrang heeft. Die afweging vindt nu zelden plaats op provinciaal niveau. De roep om deze afwegingen weer meer op regionaal niveau te krijgen vindt wel plaats, ook met verstedelijkingsopgaven. Opgavegericht werken wordt tegenwoordig ook gebruikt waarin partijen worden uitgenodigd die iets met de opgave van doen hebben.

De genoemde ontwikkelingen van nieuwe watervragers en het grotere waterverbruik van huidige gebruikers zorgt voor een veranderende rol van het waterschap. Het bodem en water als leidende principe is nog niet doorgedrongen in besluitvormingsprocessen en betrokkenheid in verschillende stadia. Bij landbouw gaat dit van oudsher beter dan bij thema's als economie en industrie c.q. de bebouwde omgeving. Deze thema's worden ook door de provincie en gemeenten nog los gezien van water. Dit maakt dat de cultuuromslag van het altijd meenemen van het waterschap daar nog niet goed is doorgedrongen. Bij landbouw en natuur zitten bestuurders dan inhoudelijk en qua betrokkenheid goed vooraan. Bij economische ontwikkelingen gaat dat moeizamer aan het begin van zo'n proces, omdat het thema water daar minder speelt in vergelijking met landbouw en natuur. Het integrale besef is er dus nog niet voldoende binnen de beleidsgebieden van de overheden.

Klimaatverandering en rol waterschap

Het besef van klimaatverandering in de bebouwde omgeving neemt wel toe. Extreme neerslaggebeurtenissen komen vaker voor dan waar de huidige normen op gebaseerd zijn, zoals de events in Limburg zomer 2021. Dergelijke ontwikkelingen zorgen voor agendering en beter bewustzijn en uiteindelijk misschien ook voor meer betrokkenheid van het waterschap vooraan in het proces.

3.3.2 Case Datacenter Zeewolde en rol waterschap

Normaliter zit het waterschap dus vroegtijdig bij ruimtelijke ontwikkelingen aan tafel. Toch is dit met het project van het datacenter in Zeewolde niet gebeurd.

In het voorjaar van 2020 is het waterschap ingelicht over het datacenter. Dit is zowel via een inhoudelijke specialist van de provincie gebeurd als met een vergaderverzoek met betrekking tot de vergunningverlening vanuit de opdrachtgever. Vanuit de gemeente werd de hoop uitgesproken dat het waterschap mee wilde werken aan het project. Het project was al eerder gestart met vertrouwelijke gesprekken met de gemeente voordat het waterschap werd betrokken. De richtingen en verwachtingen waren toen al gewekt met de initiatiefnemer en het waterbelang moest later nog even worden geregeld. Er waren ook al veel afspraken gemaakt met ook de provincie er bij. De afweging of het datacenter er moest worden gerealiseerd werd niet gemaakt vanuit waterperspectief maar vanuit economie, belastingregelingen en knooppunten van data- en energie infrastructuur. De uiteindelijke betrokkenheid van het waterschap voelde als het instappen in een rijdende trein met grote belangen waarin vooral werd gevraagd om dingen mogelijk te maken. Met vergunningverlening was het project nog in de conceptfase dus er was nog veel mogelijk in theorie, maar niet in praktische zin. Er zouden goede argumenten nodig zijn om deze praktische gang te beïnvloeden. De externe partijen beschouwden het project vooral als een energievraagstuk omdat de waterbalans als gesloten werd gezien. Ook bij de provincie ontbrak het beeld van de rol van water in het project en lag de nadruk meer op andere thema's zoals economie en energie. De water gerelateerde consequenties van het project moesten door het waterschap inzichtelijk worden gemaakt om deze bij de provincie duidelijk te maken. De tijd om goed naar het vraagstuk te kijken ontbrak bij het waterschap omdat deze tijd hen voor het gevoel niet werd gegeven. Dat werd als lastig ervaren bij het waterschap. Eigenlijk wilde het waterschap meteen bij het idee in 2019 worden gebeld om mee te denken. Dit project was daarom een wake-up call en zette aan tot de vraag hoe meer vooraan te zitten in het proces in plaats van achteraf te redderen.

De provincie gaf in het interview aan eind 2018/begin 2019 geïnformeerd te zijn over het initiatief, en dus net als het waterschap ook overvallen te zijn. Deze aanvraag is intern doorgekomen en zette de provincie

vooral aan tot (mee)denken: “wat willen we hiermee”. Vanuit ruimtelijke ordening is er gekeken naar hoe het ruimtelijk beleid en de provinciale belangen zich verhouden. Ruimte, landschap, de vaart, grondwaterbeschermingsgebieden, en andere aspecten zijn hierbij in beeld gebracht. Vervolgens is het aan de gemeente als eerste bevoegd gezag gelaten om er iets mee te doen. De provincie heeft het waterschap niet betrokken vanuit het aspect ruimte. Het waterschap is wel ingelicht door de watersectie van de provincie na een verkenning voor het datacenter toen er betrokkenheid was vanuit de provincie op het gebied van de MER en het bestemmingsplan. Ook op ambtelijk niveau heeft de provincie het waterschap er toen bij betrokken. De beleidsafdeling van het waterschap was daarentegen nog niet betrokken, vooral omdat het een concreet initiatief betrof en er geen specifiek beleid op is. Voor een eenmalig datacenter is dat ook niet gebruikelijk. Doorgaans komen de aanvragen op deze manier binnen en worden ze getoetst aan het reguliere beleid.

Voorafgaand aan de vergunningverlening zou het proces van de Waterplantoets moeten worden doorlopen, maar dit is hier niet gebeurd omdat de vergunningen met het bestemmingsplan werden gecombineerd. Ook door de geheimhouding moest dit traject in één keer gecoördineerd worden en is de vraag bij de vergunningverlener (waterschap) terechtgekomen. Daardoor is de rol van het waterschap in het voortraject verloren gegaan. Het waterschap werd eigenlijk voor een voldongen feit geplaatst met de ingeslagen weg. Er werd door de andere partijen gezegd dat ze niet bekend waren met het overslaan van de adviserende taken van het waterschap, maar dat werd later pas bekend. Wanneer het contact eenmaal was gelegd met de adviseurs van het waterschap, werden ze wel goed betrokken. Er kon alsnog worden meegedacht bij het project, ook al was dit niet in het vroege stadium van het project waar deze betrokkenheid eigenlijk al had moeten beginnen. De gemeente heeft hierdoor het vertrouwen geschaad, vooral omdat er bij een “gewoon” proces frustraties en problemen zouden worden voorkomen.

Naast het harde instrument vergunningverlening heeft zowel het waterschap als de provincie adviesrecht op ruimtelijke plannen. Het komt steeds vaker voor dat het bestemmingsplan als het sluitstuk wordt gezien. Voor het datacenter is het bestemmingsplan pas eind 2021 vastgesteld en daar had het waterschap dus adviesrecht op. Toen dit bestemmingsplan werd vastgesteld werd door de gemeente verondersteld dat het waterschap de water-technische aspecten zou regelen. Er was dus al een besluit genomen waardoor het te laat was om inbreng te leveren bij de bestemmingsplanprocedure. Om het belang van het waterschap goed mee te nemen had deze procedure dus eerder plaats moeten vinden, of het waterschap zou eerder uitgenodigd moeten worden bij het project. Dat wordt normaliter ook gedaan en kan worden gezien als een gentlemen’s agreement.

Normaliter zou juist de capaciteit van de watervrager moeten worden besproken in het voortraject. In eerste instantie werden er ook foutieve getallen voorgehouden in het project met het datacenter. Dit was samen met de geheimhouding een probleem waardoor er geen inventarisering mogelijk was en er geen duidelijke terugkoppeling mogelijk was naar het bestuur. Geïnterviewden geven aan dat zonder deze geheimhouding er veel frustratie had kunnen worden voorkomen, ook achteraf wetende dat de watervraag niet eens heel groot zou zijn. Als er bij het Watertoets proces betrokkenheid was geweest, had bijvoorbeeld een gesloten watersysteem kunnen worden overwogen. In het voortraject waren er dan misschien wel andere keuzes gemaakt. Bovendien is er met meer betrokkenheid ook meer wederzijds begrip.

Dit project is vanwege de vertrouwelijkheid en de grote belangen echter wel een uitzondering vergeleken met andere projecten en het proces moet daarom niet als maatgevend worden beschouwd. In Zeewolde zijn met name de vertrouwelijkheidkwesitie (o.a. over benodigde hoeveelheden koelwater) en de procedures een bottleneck geweest waardoor het waterschap aan het eind van het proces als sluitstuk aan bod kwam om zaken mogelijk te maken en water-technisch te regelen. Op basis van de interviews kan worden geconstateerd dat het waterschap doorgaans goed betrokken is bij projecten en dat zowel de interne als externe samenwerking goed is. Het is daarom ook de verwachting dat de samenwerking in het geval van

nieuwe watervragers goed zal zijn, tenzij er vertrouwelijkheidskwesaties spelen waar het waterschap geen invloed op heeft, zoals bij het datacenter.

Gemeente Zeewolde is niet ingegaan op het verzoek voor een interview. Zodoende is de ervaring van de gemeente niet meegenomen in dit onderzoek. Er is (nog) geen evaluatie geweest over de betrokkenheid en communicatie van alle partijen.

Case datacenters in gemeente Hollands Kroon

In gemeente Hollands Kroon in Noord-Holland zijn meerdere hyperscale datacenters gebouwd. Sinds 2008 is het planologisch mogelijk om op het bedrijventerrein Agriport A7 datacenters te vestigen. In 2014 is de eerste omgevingsvergunning aangevraagd door Microsoft voor de bouw van een hyperscale datacenter die in 2016 is voltooid. In 2020 is er nog een hyperscale datacenter van Nimble/Google gebouwd. Verder heeft gemeente Hollands Kroon eind 2020 een nieuw bestemmingsplan ter inzage gelegd om de bouw van meer datacenters mogelijk te maken. Met dit nieuwe bestemmingsplan zou een tweede datacenter van Microsoft gebouwd kunnen worden. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) is door het verlenen van de watervergunningen betrokken geweest bij de procedures voor de bouw van deze datacenters. Voor het koelproces wordt drinkwater gebruikt in plaats van onttrekking uit oppervlaktewater, waardoor watervergunning zich enkel richtte op het lozen van koelwater op het lokale oppervlaktewatersysteem. Op basis van interne stukken van de provincie werd in de media vermeld dat de watervraag van deze twee datacenters samen ongeveer 4,6 miljoen kuub per jaar, wat sterk overeen komt met de potentiële watervraag van 2,3 miljoen kuub in Zeewolde (Oerlemans, 2021). Echter, volgens drinkwaterbedrijf PWN is de watervraag van datacenters in Noord-Holland 650.000 kuub.

Gemeente Hollands Kroon ging ervanuit dat zij het bevoegde gezag was over de komst van het datacenter. Echter, de provincie was het hier niet mee eens en heeft mede door juridisch advies voor opheldering gezorgd. Het verschil in visie kwam volgens de gemeente door een verschil van inzicht over wie het gezag had over de noodgeneratoren die de datacenters gebruiken. De omzetting van de norm om in plaats van een melding Activiteitenbesluit een Omgevingsvergunning Milieu procedure te doorlopen (zie paragraaf 2.4.1) heeft hier voor verwarring gezorgd. Bij het verlenen van de vergunningen gingen de gemeente en de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord er altijd vanuit dat de generatoren niet als zogeheten IPPC-installaties werden gezien. Dan zou de gemeente dus het bevoegde gezag zijn. Omdat er volgens de gemeente nog geen jurisprudentie over deze installaties bestond, was er ruimte voor bestuurlijke interpretatie. De provincie heeft een advocaat ingeschakeld en op basis van dat advies, een aangepast standpunt van InfoMil, de praktijk in andere provincies en bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied is bijgedragen aan opheldering. Omdat deze inzichten pas recentelijk bekend zijn geworden, viel volgens de gemeente niemand iets te verwijten. Volgens de gemeente behandelt en beoordeelt de provincie voortaan, met dezelfde regelgeving als het college dat deed. De vergunningen zijn inmiddels al vergeven voor het datacenter, maar de provincie heeft een reactieve aanwijzing ingediend en daarmee het bestemmingsplan buiten werking gesteld. De reden hiervoor was echter dat de toegangsweg naar de locatie niet berekend zou zijn op meer verkeer. De rol van het waterschap kwam niet voor in deze gang van zaken

3.4 Rol AV

De rol van de AV is hoofdzakelijk kader stellend en toetsend. De AV is doorgaans met de kwantitatieve en kwalitatieve kaders aan de voorkant van projecten betrokken. Met de huidige procedures toetst het waterschap nieuwe watervragers met de twee kaders van onttrekking en lozing. In de interviews is gezegd dat op het gebied van ruimtelijke ordening de AV weinig invloed heeft en ook geen toetsingskaders heeft omdat het niet onderdeel van het beleid is en er geen kadernota is op het gebied van water.

Uit de interviews binnen het waterschap komt verder naar voren dat in algemene zin De Algemene Vergadering (AV) inhoudelijk weinig te maken heeft en niet direct betrokken wordt bij de directe vergunningverlening. Wel stellen ze vooraf kaders en beleid vast, zoals de watervisie en het waterbeheerplan, ten behoeve van de vergunningverlening. Het college van dijkgraaf en heemraden (D&H) is wel betrokken bij de vergunningverlening, alhoewel dit is gemandateerd aan de leidinggevende van het Team Waterprocedures. Echter, bij ingediende zienswijzen geldt dit mandaat niet en ondertekent D&H wel zelf.

Het project van het datacenter Zeewolde past binnen deze bestaande kaders, maar er zou in de toekomst kunnen worden overwogen of de kaders en de bijbehorende rol nog passend zijn voor degelijk grote en complexe vraagstukken van grote nieuwe watervragers. Op deze vraag wordt in de conclusie nader ingegaan.

3.5 Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

De NOVI is zelfbindend voor het Rijk, waarbij de Rijksoverheid er op inzet dat andere overheden bij het vaststellen van hun omgevingsvisies rekening houden met de NOVI. Binnen de NOVI wordt de vraag vormgegeven hoe om te gaan met de regio's onderling. De NOVI dwingt niks af met nieuwe watervragen omdat het juridisch gezien zelfbindend is. Toch moeten overheden wel rekening houden met elkaar. De eigen omgevingsvisie van de provincie wordt momenteel geëvalueerd door Provinciale Staten.

Een wettelijke basis om als waterschap meer betrokkenheid af te dwingen bij ruimtelijke projecten is er (nog) niet. Met de omgevingswet krijgt het waterschap een waterschapverordening en die gaat niet verder dan het huidige beleidskader. De procedures van vergunningen en plannen worden dus doorgezet zoals het al voor de NOVI was. Er is een kleine verandering op het gebied van vergunning en handhaving, dat het vergunningstraject op een andere manier wordt ingezet. Daar is het ook nodig om het binnen de gegeven kaders eens te zijn en dat biedt dus een kans om nog intensiever met andere overheden samen de afwegingen te maken met betrekking tot water. Alleen geeft dat nog geen wettelijke handvatten voor het waterschap. Zowel ambtelijk als bestuurlijk is de wil er om meer middelen te hebben voor water.

In de toekomst zou een gelijksoortig proces als het datacenter Zeewolde daarom nog eens kunnen voorkomen, ook met inwerkingstelling van de NOVI. Ook al moet de initiatiefnemer meer met de omgeving in gesprek door de participatiewetgeving in de nieuwe Omgevingswet, er zal dan nog steeds hetzelfde kunnen gebeuren door de geheimhouding. Voor kleinere projecten zal er waarschijnlijk wel meer participatie zijn. Over het algemeen gaat de nieuwe Omgevingswet dus geen extra ruimte bieden voor betrokkenheid van het waterschap, omdat het meer een bevestiging is van de lijn die al is ingezet door het waterschap. Echter, op bestuurlijk vlak (NOVI en regeerakkoord) is opgenomen dat bodem en water sturend zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dat is een mooie manier om het bestuurlijk aan andere overheden aan te kaarten. Hier zijn gesprekken over, maar er is tot op heden geen wettelijk kader om aan de voorkant meer betrokkenheid af te dwingen.

3.6 Samenwerkingsrelaties

Er zijn verschillende samenwerkingsrelaties in Flevoland waarbij (overheids)partijen aansluiten en waar aanvragen met betrekking tot ruimtelijke ordening binnenkomen. Deze zijn in onderstaande paragrafen beschreven.

3.6.1 Projecten en overlegstructuren Flevoland

Bestuurscultuur is erg belangrijk evenals een goede afstemming tussen overheden, op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau. Het is daarom belangrijk om een cultuur te waarborgen waarin het veilig is om het gesprek met elkaar aan te gaan. De bestuurscultuur in Flevoland kan worden gekenmerkt door “agree to disagree”, werd gezegd in een interview.

Ambitie van overheden kan soms worden doorbroken door (externe) ontwikkelingen en scherpere doelstellingen zijn daarom soms nodig bij belemmerende zaken uit de omgeving. De ambitie moet daarom bestaan uit wat je als overheid zowel niet als wel wil. Zeker bij nieuwe onderwerpen en ontwikkelingen is dit eerst belangrijk om te verkennen. Bij datacentra moet het vraagstuk ook eerst worden vastgepakt met zicht op objectieve zaken alvorens een standpunt kan worden ingenomen. Hyperscale datacenters zijn misschien niet gewenst, maar kleinere datacentra mogelijk wel.

In het kader van de Omgevingswet zijn er ook overlegstructuren waarin de verschillende partijen elkaar ook zien. Deze zijn veel fijnmaziger dan de grote overleggen met grote visies. Ook zijn er wel altijd specifieke onderwerpen met portefeuillehouders waarin de diepte wordt ingegaan. Er wordt bijvoorbeeld ook gekeken hoe afstemming kan worden gerealiseerd tussen overheden zodat taken niet dubbel worden uitgevoerd. Die gesprekken gaan nu voorzichtig van start en zijn deels ook al gevoerd met ‘Samen maken we Flevoland’. Deze gesprekken vinden deels aan de omgevingstafels plaats in de diepte, maar gemeenten kunnen dit ook zelf bekijken hoe hiermee om te gaan. De omgevingstafels zijn hulpmiddelen voor werkzaamheden, dus vooral gericht op de werkwijze (zie paragraaf 3.6.3).

3.6.2 Samen maken we Flevoland

‘Samen maken we Flevoland’ is een project op het gebied van beleid en visie om te kijken, richting het Rijk, hoe er beleidsmatig tot afstemming kan worden komen. Hier worden de principale belangen van de betrokken partijen weergegeven. Het is hierbij niet zo dat als er iets ‘boven’ wordt vastgesteld dat het automatisch doorkomt ‘naar beneden’ - naar de decentrale overheden. Daar moet het gesprek over worden aangegaan met het Rijk. De sporen van dit project lopen dicht bij die van de omgevingstafel, vooral door het bestuurlijk platform waarmee portefeuillehouders in beide projecten een rol hebben. Met de omgevingstafel wordt ook geprobeerd om alle partijen van het Rijk (de verschillende departementen) aan te laten haken, maar er zijn te veel gemeenten in Nederland zodat de inzet van het Rijk zeer beperkt is. Zowel ambtelijk bij de omgevingstafel (met vergunningen etc.) als bestuurlijk met ‘Samen maken we Flevoland’ is er meer beleid en regionale vertegenwoordiging.

3.6.3 Omgevingstafel

In het kader van de Omgevingswet komt er een andere werkwijze met een omgevingstafel waarin ruimtelijke initiatieven worden behandeld. Als regio zijn daar werkafspraken over gemaakt. Alle ruimtelijke partijen zitten in principe bij deze omgevingstafels: zes gemeenten, provincie, RWS, waterschap, GGD, brandweer, en omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek (OFGV). De tafels worden regionaal georganiseerd, wat betekent dat per gemeente er een omgevingstafel is en omdat de gemeente primair het bevoegde gezag is. De gemeente zal de tafels dan ook organiseren. De partijen maken onderling werkafspraken hoe ze zaken behandelen. Daar is een leidraad voor opgesteld en al deze organisaties hebben hierin aangegeven wanneer zij benaderd willen worden bij ontwikkelingen. Het is aan de personen aan tafel om hun eigen organisatie op de hoogte te stellen van deze initiatieven, bijvoorbeeld van RO naar water.

De afspraken aan de tafels worden dus regionaal gemaakt, maar het is ook de vraag of departementen van het Rijk moeten aanhaken bij de tafels. Door de Omgevingswet moeten alle decentrale overheden wel

samenwerken met de omgeving, in tegenstelling tot het Rijk. De capaciteit van decentrale overheden moet dus uitbreiden terwijl het Rijk dat dan eigenlijk ook zou moeten doen. Nu wordt het vooral geschetst dat het Rijk de wet invoert en dat decentrale overheden zich moeten aanpassen aan de werkwijze. De werking van de omgevingstafels moet nog verder worden ondervonden.

3.7 Best practices

Voor voorbeelden van hoe andere waterschappen omgaan met nieuwe watervragers (best practices) is contact opgenomen met waterschap Noorderzijlvest en waterschap Vechtstromen.

Waterschap Noorderzijlvest

Waterschap Noorderzijlvest gaf aan geen specifiek beleid te hebben voor nieuwe watervragers. Nieuwe aanvragen worden getoetst aan de keur waarbij in het vooroverleg aan initiatiefnemers als randvoorwaarde wordt meegegeven dat geen leveringszekerheid bestaat als het gaat om oppervlaktewater. Dit heeft te maken met het feit dat in drogere periodes niet altijd water uit het IJsselmeer kan worden aangevoerd. Daarbij gaven ze aan dat in de onderzoekagenda bestuursovereenkomst IJsselmeergebied is opgenomen dat beleid voor nieuwe watervragers gezamenlijk zal worden uitgewerkt, zodat er uniformiteit in de beoordeling voor het gebruik van het oppervlaktewater door waterbeheerders rondom het IJsselmeer komt.

Waterschap Vechtstromen

In het beheergebied van Vechtstromen is sprake van een toenemende watervraag. Dit wordt veroorzaakt door een grotere waterbehoefte van bestaande en nieuwe gebruikers (met name landbouw en drinkwater) in bestaand wateraanvoergebied en verzoeken voor uitbreiding van het bestaand aanvoergebied. Parallel aan de toenemende watervraag wordt een afname van het aanbod vanuit de grote rivieren verwacht. Het beheergebied is voor een groot deel afhankelijk van aanvoer vanuit het landelijke hoofdwatersysteem, waarvoor verschillende Waterakkoorden zijn afgesloten. Ook beperken enkele infrastructurele objecten een optimale wateraanvoer of -doorvoer in tijden van waterschaarste en -tekorten. Dit maakt de waterhuishoudkundige situatie dermate anders dan in Flevoland, waar waterbeschikbaarheid tot nu toe altijd voldoende was.

Naar aanleiding van de grote behoefte naar wateraanvoer heeft waterschap Vechtstromen in 2021 een beslisboom wateraanvoer opgesteld (zie Figuur 3-1), als een realistisch kader voor de kwantitatieve verdeling van water in het gebied. Deze beslisboom helpt zowel de ambtelijke als bestuurlijke organisatie om een onderbouwd standpunt in te nemen naar de omgeving toe. Zoals te zien voorziet het waterschap niet te allen tijde in extra watervraag van nieuwe functies.

Figuur 3-1 Beslisboom wateraanvoer van waterschap Vechtstromen

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies onderzoeksvragen

In opdracht van de Algemene Vergadering (AV) van Waterschap Zuiderzeeland heeft de Rekenkamercommissie de volgende hoofdvraag opgesteld: *Wat is de impact van nieuwe watervragers op voldoende en schoon water, de uitvoering van de taken van Waterschap Zuiderzeeland en hoe kan het waterschap in hun processen bijtijds inspelen op deze nieuwe watervragers?* Deze hoofdvraag is uitgewerkt in een zestal deelvragen die hieronder worden beantwoord. Tot slot wordt de hoofdvraag beantwoord.

Wat zijn de nieuwe watervragers binnen het werkgebied van Waterschap Zuiderzeeland en welke gevolgen hebben zij op waterschaarste, waterverdeling en kwaliteitsaspecten van water?

Op basis van het onderzoek zijn verschillende watervragers in beeld gekomen, zoals natuur, landbouw, woningbouwontwikkeling, drinkwater en industrie. Deze watervragers zijn in de huidige situatie ook in beeld, al is de verwachting dat de watervraag van deze watervragers in de toekomst zal veranderen.

- Op basis van de deltasenario's van 2050 met de grootste drinkwatervraag en **landbouwwatervraag** zal het totale landbouwareaal afnemen, en het groeiseizoen verlengen. Het is de verwachting dat in de toekomst meer water zal worden verbruikt voor beregening. De watervraag voor beregening is sterk afhankelijk van de droogte en zal dus met name in droge jaren significant stijgen. Daarbij geldt dat verzilting van kwelwater de waterkwaliteit in het landelijke gebied negatief beïnvloedt.
- De watervraag van **natuur** zal door klimaatverandering toenemen en deze kan volgens literatuur in 2050 zelfs verdubbelen. Met het oog op klimaatverandering zal naar verwachting het structureel verhogen van de peilen nodig zijn om een waterbuffer te houden en om natuurgebieden te behoeden van verdroging. Eenzelfde redenatie geldt voor het opzetten van waterpeilen ter voorkoming van verdere veenoxidatie dan wel bodemdaling.
- Nieuwe **industriële** watervragers zijn te verwachten in scenario's van snelle economische groei. Daarentegen is in zo'n scenario ook een snelle ontwikkeling van toegepaste watertechnologie te verwachten met meer hergebruik en sluiting van de waterketen. In 'Zoetwatervoorziening in Nederland' is daarom geconcludeerd dat het netto effect op de toekomstige vraag naar industriewater daarom niet valt te voorzien.
- Omdat het plan is om in Flevoland 100.000 tot 130.000 **woningen** te bouwen tot 2050, is een stijging in de **drinkwatervraag** te verwachten. Mede in combinatie met een stijgende watervraag per persoon.

Vanuit de beschikbare informatie valt niet op te maken dat de watervragers tot een wezenlijke andere waterverdeling in Flevoland zullen zorgen. Wel wordt opgemaakt dat klimaatverandering niet alleen zal leiden tot nieuwe watervragers, maar ook tot een grotere watervraag binnen bestaande vergunningen, zoals voor beregening van gewassen of koeling van objecten. Hoewel er in Flevoland tot nu toe altijd voldoende water beschikbaar was, zelfs in 2018 waren er geen innameverboden, kunnen in de toekomst de grenzen van het watersysteem in beeld komen. Kijkend naar de toekomst biedt het IJsselmeer geen absolute leveringszekerheid wat de noodzaak oproept om meer gebiedseigen zoetwatervoorraad te gaan bufferen.

De vestiging van industrie, meer beregening in de landbouw, natuur en een toenemend inwoneraantal worden gezien als economische ontwikkelingen die, naast dat ze tot een grotere watervraag leiden, ook tot een toename in waterkwaliteitsproblemen leiden. In het document 'Nederland later II – thema klimaatadaptatie' (PBL-studie, 2021) is benoemd dat zowel bij oppervlaktewater als grondwater de kwaliteit onder druk staat door klimaatverandering en verontreinigingen als gevolg van menselijke activiteiten. Verzilting is hierbij een belangrijke factor die de kwaliteit in de toekomst naar verwachting negatief zal beïnvloeden. Het is de verwachting dat de komende decennia de waterkwaliteit niet zal verbeteren, ook al zijn er lokale oplossingen om de waterkwaliteit van oppervlaktewater te verbeteren, zoals bijvoorbeeld in

Garmerwolde (Groningen). Door de hiervoor genoemde onzekere factoren met betrekking tot de toekomst, is het niet mogelijk om exacte voorspellingen te doen op het gebied van waterkwaliteit.

Wat zijn de gevolgen van nieuwe watervragers op voldoende en schoon water, de uitvoering van de kerntaken van Waterschap Zuiderzeeland?

Nieuwe watervragers zullen op korte termijn weinig invloed hebben op de voorraad schoon water in het werkgebied van Zuiderzeeland. Echter, als nieuwe watervragers een significante hoeveelheid water verbruiken in droge perioden, dan kan de waterbeschikbaarheid onder druk komen te staan. Zoals ook werd benoemd in de interviews met medewerkers van het waterschap is waterbeschikbaarheid tot op heden geen probleem geweest voor Zuiderzeeland. Bij dergelijke grote watervragers en gevolgen van klimaatverandering moet er in de toekomst echter wel rekening worden gehouden met een beperkte waterbeschikbaarheid. Gevolgen van klimaatverandering gaan met betrekking tot waterbeschikbaarheid vooral over het vaker voorkomen van perioden van droogte in de toekomst. Dat betekent dat de verdringingsreeks – de rangorde van maatschappelijke behoeften die bij de verdeling van het beschikbare water in acht wordt genomen – belangrijker wordt. In de uitvoering van de kerntaken van waterschap Zuiderland is het belangrijk te beseffen dat waterbeschikbaarheid niet 100% te garanderen is, ook in een waterrijk gebied als Flevoland. In de vergunningverlening en handhaving zal waterbeschikbaarheid een bepalend criterium worden. Bijvoorbeeld voor het afgeven van nieuwe vergunningen voor beregening (hoeveel m³ onttrekking is maximaal wenselijk?), maar ook voor handhaving van bestaande vergunningen.

Op welke wijze kan Waterschap Zuiderzeeland (tijdig) worden betrokken bij de besluitvorming rond de komst van nieuwe watervragers en hier vanuit haar positie als regionale waterautoriteit een proactieve regierol in oppakken?

Binnen Flevoland is goed contacten tussen overheden. Er bestaan korte lijnen tussen ambtenaren van waterschap, gemeenten en provincie. Voor reguliere en overzichtelijke ontwikkelingen wordt het Waterschap ambtelijk naar eigen zeggen tijdig betrokken rondom de besluitvorming en vergunningverlening. Dit geldt met name bij ontwikkelingen in het landelijke gebied op gebied van landbouw en natuur. Voor ontwikkelingen inzake woningbouw of industriële ontwikkelingen is die vroegtijdige betrokkenheid minder vanzelfsprekend, is bestuurlijk aangegeven. De Watervisie verbindt de maatschappelijke thema's aan de wateropgaven, is bedoeld als instrument om met andere overheden aan tafel te gaan. De vergunningverlening door waterschap Zuiderzeeland is in de interviews omschreven als een partij die helpt 'mogelijk maken'. Door in de huidige en toekomstige projecten en initiatieven – zoals 'Samen maken we Flevoland', de omgevingstafels en het project waterbeschikbaarheid – aanwezig te zijn, de watervisie te delen, en zich in begin van de initiatieffase te mengen in ruimtelijke discussies, kan het waterschap deze positie behouden en aan de voorkant van ontwikkelingen versterken.

Op welke wijze kan Waterschap Zuiderzeeland zich versterken door in hun processen in te spelen op de nieuwe watervragers? Wat betekent de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) voor Waterschap Zuiderzeeland om hierop te kunnen blijven sturen?

In het Regeerakkoord is uitgesproken dat water en bodem leidend moeten zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen. De NOVI en de inwerkingtreding van de omgevingswet dwingt in principe niks af voor nieuwe watervragen omdat het juridisch gezien enkel zelfbindend is voor het Rijk. De procedures van vergunningen en plannen worden dus doorgezet zoals het al voor de NOVI was. Er is een kleine verandering op het gebied van vergunning en handhaving, dat het vergunningstraject op een andere manier wordt ingezet. Ook kunnen Waterschappen in de waterschapsverordening regels stellen voor activiteiten bij beperkingengebieden. Net als nu het geval is, moeten overheden rekening houden met elkaar en wordt participatie belangrijker, maar meer betrokkenheid is in ieder geval niet wettelijk af te dwingen. De ingevoerde omgevingstafels zijn een goed middel voor communicatie tussen overheden onderling en het vroegtijdig kennen van ruimtelijke initiatieven. Het is wel zaak dat het waterschap zelf een stoel reserveert aan tafel. Dat kan ook het platform zijn om aan te geven dat het ook om kansen gaat waarin water in andere domeinen een faciliterende rol kan spelen, zoals hergebruik van gezuiverd rioolwater of het benutten van de energie van warm water uit industrie.

Op welke wijze kan de AV meer hun regierol en kaderstellende rol versterken omtrent nieuwe watervragers? Welke samenwerkingsrelaties zouden hierbij geïntensiveerd moeten worden?

De rol van de AV is hoofdzakelijk kader stellend en toetsend. De AV is doorgaans met de kwantitatieve en kwalitatieve kaders aan de voorkant van projecten betrokken. De ontwikkeling van het datacenter Zeewolde is een uitzondering geweest op het reguliere goede contact tussen overheden in Flevoland. Vanwege de geheimhouding rondom de ontwikkeling van het datacenter, werden zowel de provincie als het waterschap pas laat betrokken. Naar gevoel van het waterschap werd zij niet tijdig betrokken en niet gevraagd mee te denken als regionale waterautoriteit.

In de interviews is uitgesproken dat op het gebied van ruimtelijke ordening de AV weinig invloed en ook geen toetsingskaders heeft. De watertoets is het instrumentarium waarmee waterschappen adviesrecht hebben. Deze activiteiten vinden echter ambtelijk plaats, en krijgen geen doorgang naar de AV. De watervisie vormt een goed instrumentarium om in gesprek te gaan, al staat daar geen visie op grote watervragers in. Vanuit de AV kan worden overwogen om een kader op te stellen hoe om te gaan met grote watervragers, bijvoorbeeld een afwegingskader of beslisboom (zie voorbeeld Vechtstromen). Hiermee kan het waterschap een stap maken van 'mogelijk maken' naar een waterautoriteit met een duidelijk standpunt over wat er wel en niet mogelijk is binnen het watersysteem. Hierbij zou de positie van het waterschap prominenter zijn bij samenwerkingen met andere partijen. Naast het eventuele opstellen van een dergelijk kader is het van belang om te blijven investeren in de huidige samenwerkingsrelaties, zowel op bestuurlijk als ambtelijk vlak. Omdat het watersysteem steeds meer integraal wordt benaderd (zowel grond- en oppervlaktewater), is het belangrijk om samen te blijven werken met andere partijen in de gehele cyclus van visie tot beheer van het watersysteem.

Hebben andere waterschappen ervaringen en 'best practices' opgedaan die relevant kunnen zijn voor Waterschap Zuiderzeeland?

In algemene zin staat waterschap Zuiderzeeland zelf bekend als 'best practice' vanwege de tot dusverre uitstekende waterbeschikbaarheid. Waterschap Noorderzijlvest geeft aan de voorkant van projecten mee dat er geen leveringszekerheid bestaat als het gaat om oppervlaktewater. Waterschap Vechtstromen kent een volledig andere hydrologische situatie waarin de waterbeschikbaarheid nu al onder druk staat. Naar aanleiding van de grote behoefte naar wateraanvoer heeft waterschap Vechtstromen in 2021 een beslisboom wateraanvoer opgesteld, als een realistisch kader voor de kwantitatieve verdeling van water in het gebied. Deze beslisboom helpt zowel de ambtelijke als bestuurlijke organisatie om een onderbouwd standpunt in te nemen naar de omgeving toe. Dit schept duidelijkheid en onderbouwing om af en toe ook nee te zeggen tegen nieuwe watervragers.

Met behulp van de antwoorden op de deelvragen kan tot slot antwoord worden gegeven op de hoofdvraag: ***Wat is de impact van nieuwe watervragers op voldoende en schoon water, de uitvoering van de taken van Waterschap Zuiderzeeland en hoe kan het waterschap in hun processen bijtijds inspelen op deze nieuwe watervragers?***

De impact van nieuwe watervragers op voldoende en schoon water is nooit een probleem gebleken in Flevoland. Nieuwe watervragers zullen op korte termijn weinig invloed hebben op de voorraad schoon water in het werkgebied van Zuiderzeeland. Echter, als bestaande en nieuwe watervragers een significante hoeveelheid water verbruiken in droge perioden, dan kan de waterbeschikbaarheid onder druk komen te staan. Voor bestaande watervragers wordt een stijging van de watervraag verwacht, met name door natuur, woningbouw en daardoor meer menselijke consumptie en beregening in de landbouw. Daarnaast zal klimaatverandering er voor zorgen dat de grenzen van het watersysteem in de toekomst binnen bereik zullen komen. Dat maakt dat waterbeschikbaarheid in de toekomst niet meer als vanzelfsprekend kan worden gezien. Hier zal rekening mee moeten worden gehouden bij vergunningverlening voor nieuwe

watervragers en handhaving van vergunningen. Daarnaast zal de verdringingsreeks een belangrijk instrument blijven in tijden van waterschaarste.

Binnen Flevoland lijkt goed contacten tussen overheden. Er bestaan korte lijnen tussen ambtenaren van waterschap, gemeenten en provincie. Voor reguliere en overzichtelijke ontwikkelingen wordt het Waterschap ambtelijk tijdig betrokken rondom de besluitvorming en vergunningverlening. Alleen in een exceptioneel geval met vertrouwelijkheidskwesties, zoals bij het datacenter, wijkt de rol en betrokkenheid van het waterschap bij nieuwe watervragers af van de reguliere gang van zaken. Het is van belang om te blijven investeren in de huidige samenwerkingsrelaties, zowel op bestuurlijk als ambtelijk vlak. Omdat het watersysteem steeds meer integraal wordt benaderd (zowel grond- als oppervlaktewater), is het belangrijk om samen te blijven werken met andere partijen van visie tot beheer van het watersysteem. Door in de huidige en toekomstige projecten en initiatieven – zoals ‘Samen maken we Flevoland’, de omgevingstafels en het project waterbeschikbaarheid – aanwezig te zijn en zich te mengen in ruimtelijke discussies, kan het waterschap deze positie behouden en aan de voorkant van ontwikkelingen versterken.

4.2 Aanbevelingen

Naar aanleiding van het uitgevoerde onderzoek naar nieuwe watervragers komen de volgende aanbevelingen naar voren:

- Als waterschap zelf duidelijker zijn in hoe zij knelpunten of kantelpunten ziet in het watersysteem op de langere termijn (2050 en verder), om daar zelf ook meer sturend in te kunnen zijn. Het onderzoek naar waterbeschikbaarheid is een goede eerste stap.
- De watervisie vormt een goed instrumentarium om in gesprek te gaan, al staat daar geen visie op grote watervragers in. Vanuit de AV kan worden overwogen om een kader op te stellen hoe om te gaan met grote watervragers, bijvoorbeeld een afwegingskader of beslisboom (zie voorbeeld Vechtstromen). Hiermee kan het waterschap een stap maken van ‘mogelijk maken’ naar een waterautoriteit met een duidelijk standpunt over wat er wel en niet mogelijk is binnen het watersysteem.
- Het is van belang om te blijven investeren in de huidige samenwerkingsrelaties, zowel op bestuurlijk als ambtelijk vlak. Grond- en oppervlaktewater vormen één watersysteem, dus partijen zullen het watersysteem gezamenlijk moeten beheren en bepalen wat het wenselijke toekomstbeeld is. De watervisie is bedoeld als instrument om met andere overheden aan tafel te gaan.
- Er wordt geadviseerd om de procedure en communicatie rondom de besluitvorming van het datacenter in Zeewolde te evalueren met de gemeente, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Dit is tot op heden niet gebeurd, terwijl het kennen van elkaars ervaringen zinvolle inzichten kan geven.
- Watervragers en -aanbieders moeten zich met elkaar verbinden om water zo optimaal mogelijk te gebruiken. Te denken valt aan hergebruik van restwaterstromen zoals water uit de rioolwaterzuivering ten behoeve van de industrie.

Bijlagen

1. Literatuurlijst
2. Geïnterviewden
3. Interviewvragen
4. Tijdlijn datacenter Zeewolde

Bijlage 1. Literatuurlijst

Arcadis, 2021. MER TREKKERSVELD IV GEMEENTE ZEEWOLDE EN POLDER NETWORKS B.V. Projectnummer C05011.000629. <https://www.commissiener.nl/projectdocumenten/00008094>.

Bruggeman, W., Dammers, E., van den Born, G.J., Rijkens, B., Van Bommel, B., Bouwman, A., Nabielek, K., Beersma, J., van den Hurk, B., Polman, N.B.P. and Linderhof, V.G.M., 2013. Deltascenario's voor 2050 en 2100: nadere uitwerking 2012-2013. Deltares.

Bruggeman, W., M. Haasnoot, S. Hommes, A. te Linde, R. van der Brugge, B. Rijken, E. Dammers & G.J. van den Born, 2011. Deltascenario's. Verkenning van mogelijke fysieke en sociaaleconomische ontwikkelingen in de 21ste eeuw op basis van KNMI'06 en WLO-scenario's, voor gebruik in het Deltaprogramma 2011 – 2012. Deltares-rapport 1204151.002, Utrecht.

Boer en Bunder, 2022.

[https://boerenbunder.nl/filter/?agg=ha®io\[0\]\[0\]=Flevoland&zonew\[0\]=Zuiderzeeland](https://boerenbunder.nl/filter/?agg=ha®io[0][0]=Flevoland&zonew[0]=Zuiderzeeland)

Deltares, 2021. Bestuurlijke samenvatting stresstest zoetwater IJsselmeer

Jeuken, A., Wolters, H., Schoonderwoerd, E., van der Most, H., Breman, B.C., Sterk, M., ter Maat, J., Hoogvliet, M., de Louw, P.G.B., Mens, M. and Delsman, J., 2021. Nederland later II-thema klimaatadaptatie. Deltares.

Klijn, F., van Velzen, E., ter Maat, J., Hunink, J., Baarse, G., Beumer, V., Boderie, P., Buma, J., Delsman, J., Hoogewoud, J. and Hoogvliet, M., 2012. Zoetwatervoorziening in Nederland: aangescherpte landelijke knelpuntenanalyse 21e eeuw. Deltares.

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2022. <https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/handboek-water/thema-s/watertekort/verdringingsreeks/>

Oerlemans, H. 2021. Datacenters slurpen water: feit of fictie? H2O: tijdschrift voor watervoorziening en afvalwaterbehandeling. 54(2021)5, pagina 16-19. <https://edepot.wur.nl/547443>

Omroep Flevoland, 2021. Dossier Datacenter Zeewolde.

<https://www.omroepflevoland.nl/dossier/datacenter-zeewolde#2>

Omroep Flevoland, 2021. Flevoland wil van 170.000 naar 300.000 woningen.

<https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/264749/flevoland-wil-van-170-000-naar-300-000-woningen>

Polman, N.B.P., Linderhof, V.G.M., Michels, R., van de Sandt, K.H. and Vogelzang, T.A., 2012. Landbouw in een veranderende delta. Toekomstscenario's voor zoetwatergebruik. LEI, onderdeel van Wageningen UR.

Pouwels, J., KWR, S.S., Vermooten, S., Griffioen, M. and Bolmer, R., 2019. Dorst in 2100?

Waterbesparing en alternatieven voor de drinkwatervoorziening op lange termijn in Flevoland.

Rijkswaterstaat Water, Verkeer en Leefomgeving (RWS WVL).

<https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/handboek-water/thema-s/ruimtelijke-ordening/oppervlakte-water-en/bestemmingsplan/>

Stowa, <https://www.stowa.nl/nieuws/extra-zoetwater-dankzij-waterfabriek>
Waterschap Zuiderzeeland, 2013. Waterkader

Van der Gaast, J.W.J., H.Th.L. Massop & H.R.J. Vroon, 2009. Effecten van klimaatverandering op de watervraag in de Nederlandse groene ruimte: Analyse van de waterbeschikbaarheid rekeninghoudend met de freatische grondwaterstand en bodem. Alterra rapport 1791, Wageningen.

Van der Meer, R.W., 2020. Watergebruik in de land-en tuinbouw 2017 en 2018 (No. 2020-030).
Wageningen Economic Research.

Vewin, 2022. Drinkwatervoorziening nieuwe woningen vraagt meer aandacht.
[https://www.vewin.nl/SiteCollectionDocuments/Standpunten/Position-Paper-CD-Woningbouwopgave-24-maart-2022\[8914\].pdf](https://www.vewin.nl/SiteCollectionDocuments/Standpunten/Position-Paper-CD-Woningbouwopgave-24-maart-2022[8914].pdf)

Vitens, 2022. Het drinkwaterverbruik neemt toe, wat doet Vitens?
<https://www.vitens.nl/over-water/groeiende-watervraag>

Vogelzang, T., Smit, B., Kuiper, P.P., Gillet, C., 2019. Grond in beweging: ontwikkelingen in het grondgebruik in de provincie Flevoland in de periode tot 2025 en 2040

Waterschap Zuiderzeeland, 2021. Grote watervraag in Flevoland.
<https://www.zuiderzeeland.nl/grote-wateraanvraag-in-flevoland>

Waterschap Zuiderzeeland, 2015. Waterbeheerplan 2016-2021

Waterschap Zuiderzeeland, 2021. Watervisie Met water werken aan de leefomgeving

Bijlage 3. Geïnterviewden

In totaal zijn er vijf personen binnen waterschap Zuiderzeeland (drie ambtelijk en twee bestuurlijk) en twee personen bij provincie Flevoland (ambtelijk) gesproken, zie onderstaande tabel. Er zou ook een interview met gemeente Zeewolde plaatsvinden, maar deze kon vanwege ziekte aldaar tweemaal niet doorgaan. Daarnaast hebben ook twee gesprekken plaatsgevonden over de watervraag bij Datacenters met twee personen bij de Critical Facilities afdeling van Royal HaskoningDHV.

De interviews vonden digitaal plaats via Microsoft Teams en na afloop van elk interview is een gespreksverslag opgesteld en voorgelegd aan de geïnterviewden.

Overzicht van interviews

Interview	Datum	Partij	Functie
1	31-01-2022	Waterschap ambtelijk	1. Vergunningverlener 2. Hydroloog 3. Programmaleider
2	31-01-2022	Waterschap bestuurlijk	4. Heemraad 5. Afdelingsmanager
3	06-02-2022	Provincie Flevoland	6. Beleidsadviseur water 7. Juridisch beleidsadviseur / RO
4	Afgezegd	Gemeente Zeewolde	8. Adviseur omgevingsbeleid
5	11-11-2021	Royal HaskoningDHV	9. Adviseur vergunningen datacenters
6	08-10-2021	Royal HaskoningDHV	10. Adviseur koelsystemen datacenters
7	14-6-2022	Waterschap Vechtstromen	11. Strategisch adviseur

Bijlage 3. Interviewvragen

Introducerend

- Wanneer zijn jullie betrokken geraakt/geïnformeerd bij het project om een datacenter te realiseren? (bv. Bij watertoets)
→ Zijn jullie hier tevreden over?
- Hoe worden doorgaans betrokken bij dergelijke projecten / ruimtelijke ontwikkelingen?

Samenwerking

- Hoe stellen jullie jezelf beschikbaar voor inbreng van expertise, hebben jullie kennis beschikbaar gesteld? (zie WBP)
- Hoe en wanneer worden jullie betrokken bij watervragers of gebruikers van het watersysteem?
- Hoe beschrijft u de samenwerking met de andere (water)autoriteiten / overheidspartijen in Flevoland?
- Afwegingskader uit WBP (provincie en waterschap op 1 lijn?)
- Hoe kijken jullie aan tegen de invulling door derden / regionale partners van de 'uitnodigingsplanologie' zoals het waterschap dat voorstaat?
- Hoe is het gelopen bij bijvoorbeeld de datacenterstrategie van de provincie?
- Hoe kijkt u aan tegen de regierol van het waterschap?
- Hoe kijkt u aan tegen de regierol van de AV? Zou die versterkt kunnen of moeten worden? En zo ja hoe? Zo nee, waarom niet?
- Wat is nodig zodat waterschap ZZL meer dan nu het geval is te opereren / gezien te worden als water autoriteit?
- Hoe kijkt u aan tegen de 'circle of influence' van het waterschap in de ambitie & rol als regionale waterautoriteit

Procedures

- Hoe wordt het waterkader gebruikt bij projecten / ruimtelijke ontwikkelingen? → voldoet het waterkader?
- Hoe is het gelopen bij het datacenter of andere nieuwe watervragers?
- Hoe is de watertoets procedure verlopen?
- *"Naast het oppervlaktewater beheert het waterschap ook het grondwater. Met vergunningen en meldingen reguleren we de hoeveelheid onttrokken grondwater"* → Hebben jullie invloed gehad op het reguleren van de grondwateronttrekking (provincie is bevoegd gezag)?
- Hoe verloopt de vergunning voor lozing in oppervlaktewater?
→ Zijn er mogelijkheden besproken voor het lozen in oppervlaktewater met volgens de voorkeursvolgorde met Team Waterprocedures? (Zie SA8 pagina 46 Waterkader)
- *"Adviseur bij ruimtelijke keuzes van algemene democratie, bijvoorbeeld watertoets (inspraak bij beleid provincie, bestemmingsplan gemeente en MER)"* → Hoe is dit uitpakkt bij de procedures van het datacenter? En/of zijn er voorbeelden van hoe dit uitpakkt is bij andere nieuwe watervragers?
→ Hoe is er met de vooroverlegreactie omgegaan?

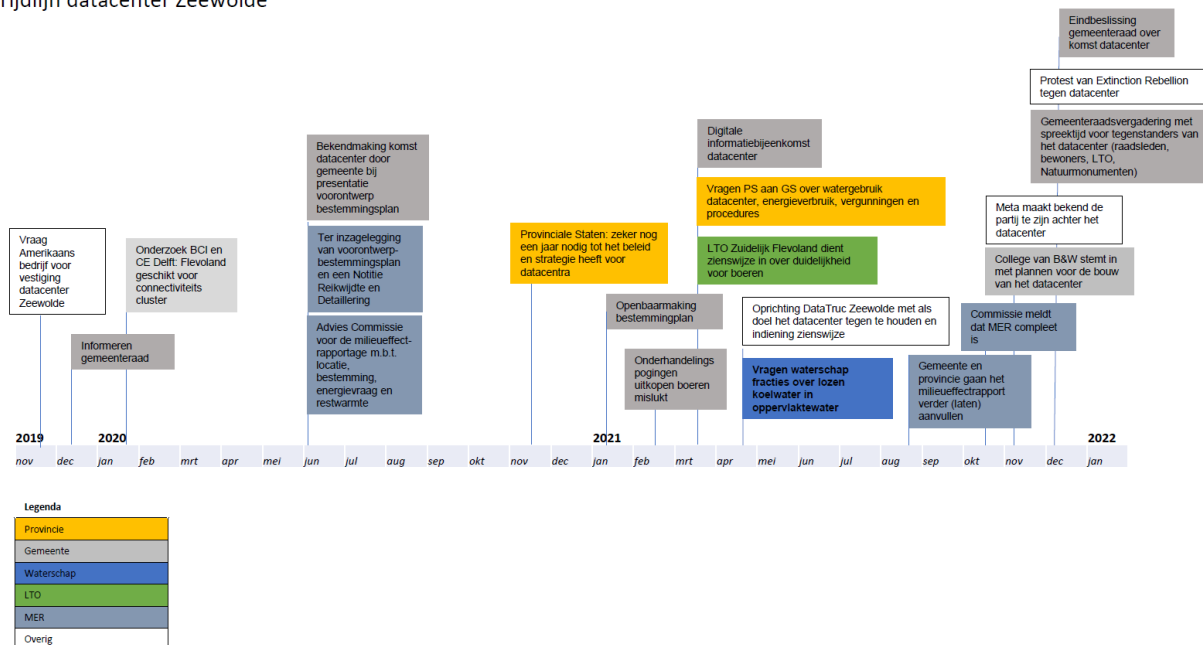
Toekomst

- Welke nieuwe watervragers ziet u op dit moment in het beheergebied en welke nieuwe watervragers verwacht u in de toekomst?
 - Industrie – wat voor industrie (o.a. datacenters), waar, hoeveel
 - Landbouw – wat voor landbouw
 - Natuur – wat voor natuur, waar, hoeveel
 - Woningbouw – wat, waar, hoeveel
- Wat is die watervraag in kwantiteit en kwaliteit en wat zijn de gevolgen voor de kerntaken van het waterschap?
- Hoe interpreteren jullie de NOVI en jullie rol voor de toekomst? (over samenwerking met andere overheidspartijen en procedures nieuwe watervragers)
- Hoe kan het waterschap de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) meer / beter gebruiken om te sturen ten aanzien van nieuwe watervragers?

Bijlage 4. Tijdljn ontwikkeling datacenter Zeewolde

Onderstaand figuur geeft de chronologisch de tijdljn van het gebeurde weer. Een toelichting volgt in de voorliggende paragrafen.

Tijdljn datacenter Zeewolde

Tijdljn ontwikkeling datacenter Zeewolde vanaf november 2019 t/m 2021

Uit onderzoek van BCI in samenwerking met CE Delft bleek dat Flevoland een geschikt gebied is om een nieuw connectiviteitscluster te vormen. Ook in de datacenterstrategieën van de MRA-regio en gemeente Amsterdam wordt er over een vierde hyperconnectiviteitshub in Flevoland gesproken.

In juni 2020 is de komst van het datacenter wereldkundig gemaakt door de gemeente in het voorontwerp van het bestemmingsplan. Deze is samen met een Notitie Reikwijdte en Detaillering ter inzage gelegd. De Commissie voor de milieueffectrapportage heeft vervolgens advies gegeven over locatie, bestemming, energievraag en de restwarmte van het datacenter. In februari 2021 is het ontwerpbestemmingsplan openbaar gemaakt.

Ondertussen werd er al onderhandeld door de initiatiefnemers van het datacenters met boeren over uitkoop. Ook de gemeente onderhandelde, maar pogingen mislukten. LTO Zuidelijk Flevoland diende vervolgens een zienswijze in omdat er volgens hen meer duidelijkheid moest worden geschapen voor boeren. Ook op bestuurlijk niveau (Provinciale Staten) werden er vragen gesteld aan Gedeputeerde Staten over het watergebruik, energieverbruik en vergunningen van het datacenter. Verder kwamen er kritische geluiden van omwonenden wat resulteerde in de oprichting van de stichting DataTruc Zeewolde. Deze stichting richt zich op het tegenhouden van het plan om het datacentrum te bouwen in Zeewolde. De stichting heeft een website gelanceerd waarop het mogelijk is een petitie te ondertekenen met als doel het bouwen van het datacentrum tegen te gaan.

Ook vanuit de waterschapsfracties werden vragen gesteld met betrekking tot het gebruik en het lozen van koelwater in oppervlaktewater. Op 24 maart 2021 stelde fractie AV50 vragen over de wijze van koeling van

de geplande datacenters, de bijbehorende vergunningen, de verantwoordelijkheden van het waterschap hierbij, de kwaliteit van het koelwater en invloed op mens en milieu en kosten van het onderzoeken van koelwater. Op deze punten reageerde het waterschap als volgt:

- Het waterschap gaf aan op de hoogte te zijn van de manier van koeling. Er zal in Zeewolde gebruik worden gemaakt van een open koelsysteem met koeling door buitenlucht. Bij hoge temperaturen of een te lage luchtvochtigheid zal oppervlaktewater uit de Hoge Vaart worden gebruikt ter koeling van de systemen. De Hoge Vaart is in beheer en in eigendom van het waterschap. De wijze van koeling is de verantwoordelijkheid van het bedrijf. Het waterschap is uitsluitend verantwoordelijk voor de vergunning als er lozing plaatsvindt in oppervlaktewater. Deze vergunning wordt in Zeewolde verstrekt.
- Wat betreft de kwaliteit van het lozingswater meldt het waterschap dat er chemicaliën worden toegevoegd aan het oppervlaktewater om er proceswater van te maken. Deze zijn bekend bij het waterschap en beoordeeld op hun waterbezwaarlijkheid. De chemicaliën reageren in grote mate uit en ook zullen resten afgevangen worden met nazuivering. Echter, er kan geen garantie worden gegeven dat er aan het eind van de cyclus geen chemicaliën in het oppervlaktewater zullen stromen. Het waterschap zal hierbij controleren of er wordt voldaan aan de uitgangspunten. Verder moeten de getroffen voorzieningen in het datacenter en een minimalisatieverplichting in de vergunning ertoe leiden tot er geen potentiële Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) worden gebruikt.
- Een toetsing heeft uitgewezen dat het effect van lozingswater op flora en fauna verwaarloosbaar is en dat er een geringe opwarming te zien is door de lozing in oppervlaktewater. Er is daarom geen aanleiding voor extra onderzoek naast de reguliere monitoringsplicht. Het houden van toezicht op de lozing is een wettelijke taak van het waterschap en kosten kunnen dus niet ergens in rekening worden gebracht.
- Verder meldt het waterschap aanwezig te zijn bij overleggen tussen de gemeente Zeewolde, de provincie Flevoland en de Omgevingsdienst. Indien nodig adviseert het waterschap de andere overheden met betrekking tot de watervraagstukken.

De C3-fractie van het waterschap stelde vragen over welke normen er gelden voor thermische effecten bij het lozen van koelwater. Deze werden in juni 2021 beantwoord:

- Thermische effecten van het lozen van koelwater worden getoetst aan het document CIW-beoordelingssystematiek warmtelozingen, dat in 2004 is opgesteld door het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Opwarming van het ontvangende water is toegestaan tot een maximum van 3 graden Celsius ten opzichte van de achtergrondtemperatuur tot een maximum van 28 graden Celsius. Als het geloosde watertemperatuur heeft hoger dan 30 graden Celsius, moet de mengzone in het ontvangende water kleiner zijn dan 25% van de dwarsdoorsnede van het ontvangende water.
- Door middel van modellering van de thermische effecten werd vastgesteld dat de temperatuur van het geloosde water in Zeewolde nooit hoger wordt dan 30 graden Celsius. Verder wordt de temperatuur in de Hoge Vaart maximaal 0,6 graden Celsius hoger, wat zeer beperkt voorkomt wanneer de doorstroming beperkt is.

Eind 2021 heeft de gemeenteraad definitief ingestemd met de bestemmingsplanwijziging voor de komst van het datacenter. Echter, het bleek in het begin van 2022 allerminst zeker of het datacenter er zal komen. Een van de partijen die fel tegen de komst van het datacenter zijn, Leefbaar Zeewolde heeft bij de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen een 10 van de 19 raadszetels gehaald. Daarnaast is de verkoop van de grond door de Rijksvastgoedbedrijf nog een aspect dat de komst beïnvloedt en heeft Eerste Kamer in maart een motie aangenomen dat het kabinet de komst van het datacenter tegen moet houden.

DATUM
22 november 2022

BEHANDELD DOOR
L. Vos

DIRECT NUMMER
06-11 32 40 96

RKC
de heer J. van de Beek, voorzitter
Postbus 229
8200 AE LELYSTAD

ONDERWERP

RKC-rapport Nieuwe
Watervragers -
bestuurlijk wederhoor

ONS ZAAKNUMMER

BOVS-01551

REGISTRATIENUMMER

STBV-476740649-61

BIJLAGEN

UW BRIEF VAN

18 november 2022

UW KENMERK

VERZONDEN

Geachte heer Van de Beek,

Hartelijk dank voor het door u uitgevoerde onderzoek naar nieuwe watervragers.

Het rapport onderstreept de urgentie van goede sturing op de watervraag in het licht van klimaatverandering en een toenemende watervraag. Daarbij geeft het ook inzicht in de complexiteit van het vraagstuk met vele partijen, belangen en onzekerheden.

De Algemene Vergadering heeft hierbij een belangrijke taak om kaders te stellen.

In uw rapport doet u een aantal aanbevelingen, hieronder treft u onze reactie daarop aan.

1. Duidelijker zijn over knelpunten of kantelpunten in het watersysteem op de lange termijn
Het college herkent de behoefte aan inzicht. Op dit moment worden voorbereidingen getroffen voor een kantelpuntenanalyse. De inzichten uit het project waterbeschikbaarheid vormen belangrijke input voor het deel van de kantelpuntenanalyse dat over droogte gaat.
2. Overwegen opstellen kader hoe om te gaan met grote watervragers In IJsselmeerverband wordt gewerkt aan een 'beleidskader nieuwe watervragers'. Alle waterbeheerders rond het IJsselmeer zijn voor de watervoorziening (deels) afhankelijk van het IJsselmeer. Daarom is het van groot belang om gezamenlijk een beleidskader op te stellen. Dit om te voorkomen dat initiatiefnemers gaan 'shoppen'. Het college geeft er de voorkeur aan eerst het gezamenlijke beleidskader af te wachten en op basis van het resultaat na te gaan of aanvullend nog wat nodig is voor beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland. Het college geeft u in overweging om de aanbeveling hierop aan te passen.

Daarnaast is een start gemaakt met het opstellen van waterprofielen voor grote watervragers. Dit is belegd bij het Deltaprogramma Zoetwater. In Noord-Holland en Groningen wordt hier op dit moment ervaring mee opgedaan. Wij volgen de ontwikkelingen.

3. Blijven investeren in bestuurlijke en ambtelijke samenwerkingsrelaties
Het college onderschrijft de noodzaak om te blijven investeren in bestuurlijke en ambtelijke samenwerkingsrelaties. Dit komt ook tot uitdrukking in de ambities van de Watervisie. Zo worden onder andere de contacten met Rijkswaterstaat en Vitens aangehaald. Daarnaast is 'Samen maken we Flevoland' een belangrijke samenwerking waarin gemeenten, provincie en waterschap elkaar ontmoeten en samen werken aan de opgaven waar Flevoland voor staat. Ook zetten we in op een intensievere samenwerking met onze gebiedspartners in bijvoorbeeld omgevingsvisies. Deze trajecten benutten we als waterschap om onze belangen te borgen en waarde toe te voegen vanuit het principe 'bodem en water sturend'.
4. Met gemeente Zeewolde evalueren procedure en communicatie rondom besluitvorming datacenter Zeewolde
Uit het proces rond het datacenter Zeewolde zijn inderdaad belangrijke lessen te trekken. Hierover is bestuurlijk met de gemeente Zeewolde gesproken. Daarnaast is het proces in de organisatie geëvalueerd. Het college geeft er de voorkeur aan om nu met elkaar vooruit te kijken en te investeren in samenwerking bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit heeft op dit moment de volle aandacht van zowel het college als de organisatie. Het college wil graag op deze manier invulling geven aan de aanbeveling.
5. Verbinden watervraag en -aanbod om water optimaal te gebruiken
In Flevoland wordt effluent (het door de afvalwaterzuivering gezuiverde water) geloosd op het oppervlaktewater. Onder normale omstandigheden wordt dit water snel uitgemalen. In zeer droge situaties wordt minder water uitgemalen. Het effluent blijft dan langer aanwezig in het watersysteem en kan worden gebruikt door andere watervragers.

Het koppelen van watervraag en -aanbod is een integrale opgave waarin we steeds hechter samenwerken met mede-overheden, Vitens en watergebruikers. Watervraag en aanbod met elkaar in verband brengen is de optelsom van slim omgaan met drinkwater, regenwater, oppervlaktewater en schoon effluent aan de ene kanten het besparen/beperken van (onnodig) watergebruik aan de andere kant. Effluent is een schakel in dit geheel, in verschillende pilots en projecten doen we ervaring op met het anders benutten van effluent.

Wij danken u voor uw inspanningen om het ambtelijk wederhoor in zeer korte tijd te verwerken. Wij doen graag nog een keer een beroep op uw medewerking. Graag ontvangen wij het definitieve rapport uiterlijk dinsdag 29 november. Dan kunnen uw rapport en de beeldvorming over waterbeschikbaarheid 20 december in de Algemene Vergadering worden behandeld.

Hoogachtend,

het college van Dijkgraaf en Heemraden
van Waterschap Zuiderzeeland,

de secretaris-directeur,

de dijkgraaf,

Elektronisch ondertekend

Wouter Slob
op 22-11-2022

Elektronisch ondertekend

Hetty Klavers
op 23-11-2022

ing. W. Slob MSc.

ir. H.C. Klavers.